No hi ha oficials ni escorta: aquest desori
és el senyor Arquebisbe qui el causà.
Tres canonges hi ha amb ell, un meritori
de la Cúria, el porrer i un sagristà.
De la visita pastoral en llista
posà, ans que d'altres, d'aquest poble el nom,
cercant un nebot seu seminarista
que va fugir, poc endevinen com.

Golferic en veure que és a ell a qui cerquen, sent acabar tota la seva resistència i es disposa a lliurar-se tot-seguit. La ballarina, en saber-lo seminarista i veure on havien anat a parar totes les ardideses de fa una estona, llença la seva rialla més crudel, i Jovita, la dona del bon seny, s'imposa a tots, i diu solemnialment:

Fieu-vos del meu seny: l'hostal en cria
Tot ha finat com cal. La gent ve aqui
la nit hi passa, cadascú somnia,
i en acabat reprèn el seu camí
Mireu, ja trenca el día
Somriguem-nos a l'hora de partir.

L'obra ja ha acabat. Manca només l'"adeu-siau" que els bons personatges es donen de molt bon cor i amb un enterniment adorable, tot iniciant un minuet:

GOL. En va el desig els nostres cors imanta
vers l'impossible bell que no ens escau.
PER. La matinada canta ja en l'afrau.
ROS. Dolç engany d'una nit, adeu-siau.
GOL. Adeu-siau, Rosaura l'encisera.
ROS. Torni a ta vida la perduda pau.
JOVI. Adéu, Perot, sigues feliç al cau.
PER. Força anants i vinents, bella hostalera.
TOTS. Diguem-nos, bons amics, adeu-siau.
JOV, Sense retret i sense melangia
tornem als bons afers.
ROS. Al bell palau
PER. Al lliure bosc.
GOL. A santetat suau.
JOV. Tornem... on érem, sense més follia.
ROS. Un giravolt només i adeu-siau.

ASSOCIACIÓ DE CONCERTS
REUS

DE LA "LLIGA D'ASSOCIACIONS DE MUSICA"

CONCERT INAUGURAL DEL CURS VIII

REPRESENTACIÓ DE L'ÓPERA CÓMICA EN UN ACTE,
LLIBRE DEL POETA CARNER, MÚSICA DEL MESTRE TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

PRECEDIDA D'UN

RECITAL DE CANÇONS

DEL MESTRE EDUARD TOLDRÁ, A CÁRREC DE
M. PLANTADA — C. CALLAO — E. VENDRELL

TEATRE FORTUNY

DILLUNS 12 DE NOVEMBRE DE 1928 :: A LES DEU DE LA NIT

GRÀFICS NAVAS – REUS

S873/11

PROGRAMA

I

CANÇO DE L'AMOR QUE PASSA. .. T. GARCÉS
ROMANÇA SENSE PARAULES .. .. .. J. MARAGALL

M. PLANTADA

ELS ALBERCOCS
I LES PETITES COLLIDORES .. .. J. CARNER
A MUNTANYA .. .. « «
CANÇÓ DE VELA .. .. J. M. DE SAGARRA

C. CALLAO

MENTA I FARIGOLA .. .. J. CARNER
ROMANÇ DE SANTA LLUCIA .. .. .. J. M. DE SAGARRA

M. PLANTADA

II

CANÇÓ DE COMIAT .. .. T. GARCÉS
CANTICEL .. .. J. CARNER
CANÇO DE GRUMET .. .. T. GARCÉS

E. VENDRELL

Pianista acompanyant: J. CAPDEVILA.

Descriu Perot, com conegué la ballarina:

Una nit
vaig parar entre els pins una carrossa;
ella hi era, amb un comte remollit.
Un brau rescat ell va pagar tot d'una;
el posat a Rosaura va ser lleu;
ballar per a mon goig al clar de lluna
i dar-me una besada per adéu.

L'escomesa brutal de la realitat deixa Golferic esmaperdut i la seva personalitat de seminarista guanya una mica de terreny dintre d'ell mateix. L'escena queda sobtada per l'agitadíssima aparició de Corbetó, lladre de la colla de Perot:

Perot, Perot,
corre ens importa.
Puja pel sot
gent, una escorta.
Perot, Perot,
campi qui pot.
Ja m'ho temía;
alguna espía
que ens ha traït
La companyía
juntem d'un crit!
Sort negra
i esquiva!
La tropa
ja arriba!
I són a trompons!
Fins duen canons!
Són colla
que espanta!
Són trenta,
quaranta!
I més pel camí
en deuen venir
Son trenta, quaranta,
fan fressa, fan planta,
vuitanta, noranta,
i ja són aquí!
Fi trista
i eixorca!
Els jutges
la forca!
Primer sé estimbat
per un espadat!
Ai Verge del Carme,
volgueu empararme!
Tu salva, Perot,
el nostre escamot!
Prou cares parades,
prou cames segades.
Són homes, al cim!
Són homes, fugim!

Perot reacciona i torna a ésser el lladre famós

Res de fugir, minyó, que ara em vui plaure
a esgarrifar la terra!

i organitza desseguida la defensa. Jovita s'indigna de què vulgui malmetre-li l'hostal. Rosaura crida i Golferic s'encomana al cel. En mig de l'aldarull, Jovita s'adona de què a baix hi ha en Marcó i el crida; ara ho sabrem tot.

El lladre secundari entra "amb una tranquilitat imposant, que tot-seguit comunica a tots":

No xiscleu. No crideu a la partida.
L'alarma ha estat inútil, per ma fe.

Insinua els seus afectes per Rosaura, i aquesta es sent tota torbada i fa esment dels seus afanys místics. Golferic segueix absolutament inflamat:

Perquè un somni d'eterna infantesa
a la tanca espinosa us atreu?
O mon dolç lliri blanc de puresa,
hi ha misteris que vós no sabeu.
El dels ulls que s'acluquen i es donen,
el dels braços que es troben sobtats,
el dels llavis, que en d'altres es fonen,
l'encantària dels senys naufragats.
Ah, bandera d'amor desplegada
vostre cor faci ardent i després!

Davant d'unes manifestacions tan arborades, Rosaura que no pot deixar d'ésser maliciosa, li demana:

—Heu amat, cavaller?
— Cap vegada;
per a vós s'ha guardat el meu bes.

Ella s'extremeix i s'allunya de Golferic. Aquest es desespera i Rosaura, ja interessada en l'aventura, quan veu que el galant resta excessivament atuït, ella es commou, i es mostra enternida, cosa que serveix per enardir a Golferic i per tornar ella a les veleitats místiques. Golferic se li agenolla als peus:

Dolçor divina! Rosaura meva,
Baume sonor, Rosaura, amor!

La malicia de Rosaura remarca desseguida:

agenollar-se; — quin inexpert!

Golferic l'escomet decididament i quan després de breu persecució, pot abastar-la, se sent que ve algú. Golferic resta desolat de perdre el bé que ja es veia a les mans i Rosaura, a la qual no deixava de plaure aquesta escomesa, no sap estarse d'un

Quina llàstima, vès!

Els qui han interromput l'escena són Jovita i Perot. Extremiment de la dansarina en veure el lladre. Però aquest és bona persona i tranquilitza els concurrents. Reconeix a Rosaura i canta les seves famoses gestes galants. Golferic, en veure qui és la que fins aleshores havia encès la flama del seu amor puríssim, ha de dir:

Ah, de tots mos afanys, quina destroça!

III

Representació de l'òpera còmica en un acte, lletra del poeta JOSEP CARNER, música del mestre EDUARD TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

INTÉRPRETS

ROSAURA, ballarina .. .. M. PLANTADA
JOVITA, hostalera.. .. .. C. CALLAO
GOLFERIC, seminarista en posat de cavaller .. .. E. VENDRELL
PEROT DE L'ARMENTERA, lladre de camí ral.. .. .. C. GIRALT
MARCÓ, servent de l'hostal .. .. J. BARRABÉS
CORBETÓ, lladre de la colla de Perot .. .. V. CAPDEVILA
LA VEU D'UN PASTOR.

DIRECCIÓ MUSICAL:
MESTRE TOLDRÁ

Direcció escènica: ENRIC GIMÉNEZ

FIGURINS I DECORAT
XAVIER NOGUÉS

L'escena evoca una pobra sala d'hostal muntanyà al segle XVIII.

3627/14

CANÇÓ DE L'AMOR QUE PASSA

T. GARCÉS

A l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven:
l'una té la trena d'or,
l'altra és bruna i soleiada,
la més xica du la llum
dels estels a la mirada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales,
La primavera ha arribat
i el cel és color de plata.
Els crits dels ocells sòn curts
i espessos com la pinassa.
La veu de les noies és
ondulant com una flama.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Si un sospir sembla l'oreig,
el cant fa remor d'onada
i l'aire és més fresc i fi
que l'arena de la platja.
Rera el taronger hi ha el mar
i el cant fa remor d'onada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Les donzelles van cantant
amb una veu prima i clara,
la riera s'ha aturat
per escoltar la tonada.
Les noies criden l'amor
mentre la tarda s'escapa
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
La trena, el llavi, l'esguard
s'encenen sota les branques.
Primavera va dictant
la musica i les paraules:
a l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven.
amor no passis de llarg,
amor,
posa un bes a cada galta.

ROMANÇA SENS PARAULES

(J. MARAGALL)

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc
hi beu una joveneta,
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensemps
i al cap d'avall s'ennuega.
Tots es posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en breçol dins la caseta,
al sentir aquell burgit,
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romança sens lletra.

menja amb una esgarrapada,
treu el fetge i perd la nit!
I en sê a la pallissa
un gos se t'aquissa;
a la lluriguera
la tropa t'espera;
vora del torrent
reps del sometent;
i a ciutat hi ha un jutge
dels més saberuts
que el paper ja embruta
amb els ets i uts.

Dóna ordres als seus companys de fermar les bèsties, i ja no pot més. Te dolor a la cuixa i la seva suprema aspiració d'aquella nit és de veure si podrà dormir pla:

Jovita, que ha oït el galopar dels cavalls, surt a inquirir què passa, i quan s'adona de que és Perot, no pot estar-se d'expressar la seva sorpresa i satisfacció.

Avui en tu pensava justament.
Arribes d'una mena de manera
com si t'hagués cridat mon pensament.

Amorosida, afegeix:

Te'n recordes, Perot? Jo era fadrina,
però tu ja tiraves per mal cap,
Jo vaig triar la vida més tranquila;
tu el córrer foll. Qui ho encertà?

Naturalment, Rosaura creu en aquell moment que qui ho encertà fou el que tingué "mal cap". Però Perot també te aquella nit les seves aspiracions, i davant la pregunta de Jovita, vacil-la:

Qui ho sap?
Et soc franc... un hostal és una vinya

Cadascú insisteix. Ella s'exalta lloant la vida arriscada i Perot troba tots els encants en la vida tranquila de l'hostal. Tots dos estan enternits i en el seu entusiasme, Jovita canta la cançó de Perot i aquest, la de l'hostalera. L'escena acaba anant-se'n els dos personatges, mig abraçats cap el terrat.

Torna Golferic, extàtic, amb una branca florida a la mà. El seu anhel és tan pregon, que venç la seva timidesa, i tusta a la porta de Rosaura i crida amorosament. La ballarina resta sorpresa de veure que coneix el seu nom. Comença el gran "duo" previst. Rosaura li pregunta si era ell qui cantava i el galan respon, mig vergonyós, afirmativament. Parlen de la seva partida, i en demanar Rosaura on anirà el cavaller, aquest, amb una fermesa insospitada, respon categòricament: Seguiré vostres víes
i fins que aneu amb mí, jo aniré amb vós.

Oh, si em sembla que em mira i em parla
quan l'afany és en mi tan pressós!
Deu-me un bell corser blanc per raptar-la
i un mantell prou folgat per tots dos.
I aquest nom, aquest nom que em restaura,
que el veneri i el lloi tothom;
Rosaura, Rosaura, Rosaura, Rosaura,
lluna i música i mel en un nom.

A Jovita li sembla estrany que totes aquestes coses tan belles no se li acudin al cavaller quan te la dama al davant.

—Es la nit, són els arbres i són les estrelles,
que a aquell qui no gosa li ensenyen un cant.

L'hostalera, amb la seva experiència en afers sentimentals i amb evident simpatia per la gentil parella, li insinua que potser el millor sería de donar un tust a la porta de Rosaura. Golferic decideix... prendre la viola i dedicar una serenada a la seva amor, cosa a la qual es disposa tot seguit.

Quan el seminarista ha eixit, surt Rosaura. Comença de parlar somniosament i, en veure l'imatge de la Verge, inicia la seva oració, la qual és replicada des del defora per la serenada de Golferic, en un dels moments més bells de l'obra.

De sobte, hom sent galopar cavalls i la dansarina, temerosa, fuig a la seva cambra.

Apareix Perot de l'Armentera, que s'ha enfilat per la paret fins al terrat. El poeta ens descriu el personatge com "un bandit tremendament convencional, amb barba negra, cara de ferocitat exagerada i mitja dotzena de pistoles a la cintura". Les seves primeres paraules són d'una indignació vers el seu ofici, que fan escruixir:

Remaleïda sort, maleitsiga!
Set hores de camí per mal indret,
i penja i socarrima set pagesos
sense trobâ a ningú ni un xinxonet!
Això de fer de lladre, ja ni et dóna
per espardenyes; i diría prou,
si no fos que la gent de pagesía
mai no respecta un lladre que no es mou.
Malviatge el fer de lladre!
De tres bales consentit,

ELS ALBERCOCS I LES PETITES COLLIDORES

J. CARNER

Diu Iris a Myrtila:
—Oh amiga, jo no sé!...
Tants albercocs hi deixes
damunt l'albercoqué?

—Oh Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentî l'or alegre
com raja boca endins.

Mes el mal temps arriba
i a prop el flam furient
jo sento en la teulada
dansar teules i vent

i em plau que nostra mare
veient-nos entristits
i com freguem els nassos
i com bufem els dits

ens dugui riolera,
quan cau la neu a flocs,
un pot de confitures
de préssecs o albercocs.

A MUNTANYA

J. CARNER

Allí dalt de la muntanya
tot el bé de Déu hi tinc:
Les roses de quatre en quatre
i els clavells de cinc en cinc,
l'estimada a la finestra,
l'ovella amb l'esquellirnc;
per rellotge, el sol que toca
a cada hora un greny d'afrau;
el pollancre per la fressa,
i l'alzina per la pau;
i per gaudi, cada núvol
ala-estés com una nau;
per jaç d'or una pallissa,
per llumenera un estel;
per finestra que no es tanca
un retall tot blau de cel;
i per criats que em despertin
un quiquiriquic i un bel.
Allí dalt de la muntanya
tant en l'aire, tot hi és:
la riquesa ben colgada
perqué l'home la fangués;
l'alegria entre fretures
com rosada entre esbarzers;
la salut entre l'orenga
i les flors de penical;
aterrat amb creus de palma
el dimoni en un fondal
i Nostre Senyor de vora,
estadant del pis de dalt.

3883/13

CANÇÓ DE VELA

J. M.ª DE SAGARRA

Arrenca el gep flexible de la onada
canta la boira, xiula el bufarut,
ens esquitxa un ruixim d'aigua salada
i grinyolen els dintres del llagut.
Ai qui pensa en l'amor
o mar sonor!
ai qui pensa en l'amor!
Enllà tenim les costes oblidades,
enllà hi ha el poble blanquinòs, suau,
i el llagut vinga salts i patacades
en mig del gran deliri verd i blau.
A terra hi hem deixat coses marcides
dels nostres sentiments i voluntats
i ara es van aclarint les nostres vides
com els serrells d'escuma platejats.
Allà hi ha el neguiteig del nostre viure
les punxes a l'aguait de nostre pell,
ara els neguits són coses de per riure
dintre el llagut que va tot de gairell.
Au... canta, mariner, xiscla ventada...
no perdi prou el teu delit valent;
infla't vela, remunta aigua salada,
sacceja'ns brutalment.
Saccejan's brutalment, o mar sonor!
Esmicola les penes de l'amor.

MENTA I FARIGOLA

J. CARNER

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Una vella,vella,
Com un pergamí.
Al nas les ulleres,
a la mà el mitjó,
Surt a la finestra
guaita l' horitzó.

I com cada dia,
en instant parell,
la vella gemega
pregant pel donzell
que a tretz' anys l'aimava.
tretz' anys ¡ Si era ahí!

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Jovita li recomana encara el repòs, i no sap estar-se, una mica encuriosida, de preguntar-li si s'ha fixat en el bell cavaller, company seu d'estada a l'hostal. Indignació de Rosaura, que referma les seves aspiracions místiques. El diàleg acaba gentilment:

—Bona nit. Déu us doni son pregona,
i en trencar l'alba, joia matinal.
—I a vos, senyora, un àngel a l'espona
i un àngel al capsal.

Rosaura s'ha retirat i Jovita es disposa a fer el mateix, quan apareix Golferic, trasbalsat també per l'influència de la primavera i tan propici a creure en qualsevol fet meravellós, que també li cal preguntar qui era que ha cantat la cançó de Maig i d'on ve el perfum de violes, i sospira i pressent esdeveniments importants:

ah, la nit, dolça nit encantada!
Què m'espera? Tremolo. Per què?

Jovita, inconscient del trasbals d'aquests minyons, li recomana que descansi, i Golferic, ha d'exclamar, també:

Tinc el cor massa ple.
Ah, dinou primaveres seguides
sens haver conegut el secret
dels ocells refilant, de les flors mal dormides,
de les branques parlant-se en murmuri discret!

Després d'aquesta expansió, la timidesa i l'ensomni del seminarista es resolen en acció, i demana quan és que la bella dama se'n va, i quins camins segueix, i si te nuvi o marit, i el seu nom. En saber que es vol fer monja, el pobre cor de Golferic ja no pot més:

Hostalera, hostalera, impossible!
Oh, què és cas, hostalera, què és cas!
Ella sola a l'encant de sos ulls insensible?
Tancar-se, marcir-se, posar veu de nas.
Jo qui sap quines dèries tenía:
creia el món enganyós ple d'eculls.
Però el maig, que eixa nit és tot bes i harmonía,
rient em fa caure la vena dels ulls.
No vui que ella malversi les trenes
tot complint el seu vot glacial;
Vui que canti la sang en ses venes
i que enrosi la neu virginal.

Esclata la discussió. L'un es riu de les dèries del'altre, i Marcó diu, finalment, que ja en te prou d'hostal, i que se'n va.

Però, a tot això, l'hostalera recorda que cal tenir apariada la mula a trenc d'alba, per a Rosaura, la bella dansarina, i dóna ordres a Marcó. Això els fa comentar la presència també en l'hostal, d'un gentil cavaller. Fa tres díes que s'han trobat ací, i encara no s'han dit un mot, i això que

són una parella
no et pensis, que faria

Els dos interlocutors acorden que

No tenen arrencada
els nois d'avui en dia

després de lo qual es disposen a anar-se'n a dormir, cosa que fa Marcó.

Ix Rosaura, famosa ballarina, a temps de cridar l'hostalera, i li demana quina hora cau. L'encís de la nit la te trasbalsada i se sent disposada a interpretacions meravelloses de qualsevol fet normal. L'encisa aquella pau guaridora i el so d'unes campanes, i pregunta com poden produir-se aquestes coses delicioses. L'hostalera contesta amb molta naturalitat i sense comprendre què passa a la ballarina. L'aconsella de descansar i Rosaura exclama:

Tinc el cor massa ple!

i explica de seguida el seu afany d'aquell moment:

Ah, sê, oculta, secreta, l'amada
de Jesús, en el clos d'un convent!
Ser novicia, cantar i anar blanca
sols per Jesús; tenî un llitet petit;
treure l'aigua del pou vora una branca
de llimoner florit;
amenaçâ el dimoni, si us arriba
tal volta a anguniar
amb el rosari de pinyols d'oliva
que ha fet un ermità;
senyar-me tres vegades
si em recordo del món, hòrrid indret,
i anar damunt del pit les mans creuades,
castos els ulls, vora el sumís nasset!

ROMANÇ DE SANTA LLUCIA

J. M.ª DE SAGARRA

Perquè avui es Santa Llúcia,
dia de l'any gloriós,
pels volts de la Plaça Nova
rondava amb la meva amor.
Anem tots dos a la fira,
amiga, anem-hi de jorn
que una mica de muntanya
alegri nostra tristor.
Comprarem grapats de molça
i una enramada d'arbós
i una blanca molinera.
i una ovella i un pastor.
Ho posarem, al migdia,
dins el nostre menjador,
i abans de seure a la taula
ens ho mirarem tots dos:
que una mica de muntanya
ens faci el menjar més dolç,
Perquè avui és Santa Llúcia.
dia de l'any gloriós,
tas paraules m'acudiren,
quan he vist la meva amor.

CANÇO DE COMIAT

T. GARCÉS

«Adéu, galant terra, adéu!»
adéu-siau, vinya verda,
flor seca del caminal
lledoner de bona ombreta.
Ja no m'assec al pedrís
ni em bressa la riera.
Adéu, galant terra. adéu.

Les lloses d'aquell bancal
son ombrejades i fresques.
Els lledoners de la font
han tret una fulla tendra,
i els ceps faran bon raïm
quan els oregi el setembre.
Adéu, galant terra, adéu.

Els ceps faran bon raïm
i llum víva les estrelles.
Vindran les nits de l'estiu,
la mar quieta i estesa
llambrant sota el cop dels rems,
tallada per la carena.
Adéu, galant terra, adéu.

Vindran les nits de l'estiu,
la tardó i la primavera,
les boires que baixa el cim,
el crit de les orenetes.
I sempre el respir del mar
i el batec de les estrelles.
Adèu galant terra, adéu!

Adéu, muntanya, pedrís,
paret blanca de l'església,
aigua clara de la font,
plata de les oliveres,
olor mullada dels horts,
estrella, riera, vela.
Adéu, galant terra, adéu.

583/14

CANTICEL

J. CARNER

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;
per una vela en el mar blau
ceptre i palau.
Per l'ala lleu d'una virtut
mon goig daria,
i el tros que em resta, mig romput.
de joventut.
Per una flor de romaní
l'amor daria;
per una flor de romaní
l'amor doní.

CANÇO DE GRUMET

T. GARCÉS

Adéu, turons de Marsella,
ja se'n van els mariners.
Tost just hem issat la vela
es gira un oratge fresc.
Aquell pinar de la costa
deu ser ple de cants d'ocell;
si no sentim l'ocellada
ens duu romaní l'oreig.
Quin goig, de bon de-matí,
seguir la darrera estrella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera»
Infla't, vela; llisca, vela!
Com s'allunya la ciutat!
Guaita l'or clar de la platja
i a dalt de tot el cel clar.
Timoner, potser sospires?
l'enyorança t'ha punxat?
El gallaret llengoteja
i enjoia tota la nau.
Quin goig, cremant sobre els pals
el gallaret de la festa:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera».
Adéu, turons de Marsella!
adéu la noia i el pi!
No ens espanten les ventades
ni la boira de la nit,
Si el vent xiula entre les cordes
demà el mar serà ben llis.
A cada port ens espera
amorós, un llavi fi.
Quin goig, tornant de la mar,
el petó d'una donzella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera.»

EL GIRAVOLT DE MAIG

ARGUMENT

Som en una nit de primavera. Nit torbadora en la qual els sentits s'extravien i el pensament, sota la màgica de l'aire perfumat, les aures tèbies i el cel blau, vola enllà pel camí del desig, i cadascú somnia en il-lusions que s'escauen d'ésser a la part oposada de la realitat de cada dia.

Un breu preludi instrumental evoca l'ambient de l'obra, que queda encara accentuat per la cançó d'un pastor que passa amb el seu ramat:

Mes de maig,
mes de maig,
bella ès la rosa i verd el faig;
no se sap què tothom espera;
el mes de maig que s'adelera,
i del desig us sobta un raig.

La cançó va perdent-se al lluny i al cap d'un moment s'obre la cortina i ens trobem davant d'una pobra sala d'hostal muntanyenc, en ple segle XVIIIè.

Jovita i Marcó, mestressa i servent, respectivament, de l'hostal, van desgranant panotxes. Senten l'influència de la bella nit:

—Quina lluna clara!
—Quin airet tan fresc!

però segueixen la seva tasca, i s'esforcen de fer l'elogi de la vida a l'hostal. Uns badalls venen a trair-los i Marcó ha de confessar que

L'hostal em migra.
Res, ja se sap;
la primavera
fa rodâ el cap

i es daleix per ésser soldat. Jovita, per la seva banda, recorda que el seu pare era contrabandista i que el terrible lladre Perot de l'Armentera que era aleshores
mig bon xicot

l'havía festejada. Aquest sí que fa una vida plena d'interès:

risc i follia
tothora a punt.
No com féu l'enze
del meu difunt!

No hi ha oficials ni escorta: aquest desori
és el senyor Arquebisbe qui el causà.
Tres canonges hi ha amb ell, un meritori
de la Cúria, el porrer i un sagristà.
De la visita pastoral en llista
posà, ans que d'altres, d'aquest poble el nom,
cercant un nebot seu seminarista
que va fugir, poc endevinen com.

Golferic en veure que és a ell a qui cerquen, sent acabar tota la seva resistència i es disposa a lliurar-se tot-seguit. La ballarina, en saber-lo seminarista i veure on havien anat a parar totes les ardideses de fa una estona, llença la seva rialla més crudel, i Jovita, la dona del bon seny, s'imposa a tots, i diu solemnialment:

Fieu-vos del meu seny: l'hostal en cria
Tot ha finat com cal. La gent ve aqui
la nit hi passa, cadascú somnia,
i en acabat reprèn el seu camí
Mireu, ja trenca el día
Somriguem-nos a l'hora de partir.

L'obra ja ha acabat. Manca només l'"adeu-siau" que els bons personatges es donen de molt bon cor i amb un enterniment adorable, tot iniciant un minuet:

GOL. En va el desig els nostres cors imanta
vers l'impossible bell que no ens escau.
PER. La matinada canta ja en l'afrau.
ROS. Dolç engany d'una nit, adeu-siau.
GOL. Adeu-siau, Rosaura l'encisera.
ROS. Torni a ta vida la perduda pau.
JOVI. Adéu, Perot, sigues feliç al cau.
PER. Força anants i vinents, bella hostalera.
Tots. Diguem-nos, bons amies, adeu-siau.
JOV, Sense retret i sense melangia
tornem als bons afers.
ROS. Al bell palau
PER. Al lliure bosc.
GOL. A santetat suau.
JOV. Tornem... on érem, sense més follia.
ROS. Un giravolt només i adeu-siau.

DE LA "LLIGA D'ASSOCIACIONS DE MUSICA"

CONCERT INAUGURAL DEL CURS VIII

REPRESENTACIÓ DE L'ÓPERA CÓMICA EN UN ACTE,
LLIBRE DEL POETA CARNER, MÚSICA DEL MESTRE TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

PRECEDIDA D'UN

RECITAL DE CANÇONS

DEL MESTRE EDUARD TOLDRÁ, A CÁRREC DE
M. PLANTADA — C. CALLAO — E. VENDRELL

TEATRE FORTUNY

DILLUNS 12 DE NOVEMBRE DE 1928 :: A LES DEU DE LA NIT

GRÀFICS NAVAS — REUS

5858/21

PROGRAMA

I

CANÇO DE L'AMOR QUE PASSA. .. T. Garcés
ROMANÇA SENSE PARAULES .. .. .. J. Maragall

M. PLANTADA

ELS ALBERCOCS
I LES PETITES COLLIDORES .. .. J. Carner
A MUNTANYA .. .. « «
CANÇÓ DE VELA .. .. J. M. de Sagarra

C. CALLAO

MENTA I FARIGOLA .. .. J. Carner
ROMANÇ DE SANTA LLUCIA .. .. .. J. M. de Sagarra

M. PLANTADA

II

CANÇÓ DE COMIAT .. .. T. Garcés
CANTICEL .. .. J. Carner
CANÇO DE GRUMET .. .. T. Garcés

E. VENDRELL

Pianista acompanyant: J. CAPDEVILA.

Descriu Perot, com conegué la ballarina:

Una nit
vaig parar entre els pins una carrossa;
ella hi era, amb un comte remollit.
Un brau rescat ell va pagar tot d'una;
el posat a Rosaura va ser lleu;
ballar per a mon goig al clar de lluna
i dar-me una besada per adéu.

L'escomesa brutal de la realitat deixa Golferic esmaperdut i la seva personalitat de seminarista guanya una mica de terreny dintre d'ell mateix. L'escena queda sobtada per l'agitadíssima aparició de Corbetó, lladre de la colla de Perot:

Perot, Perot,
corre ens importa.
Puja pel sot
gent, una escorta.
Perot, Perot,
campi qui pot.
Ja m'ho temía;
alguna espía
que ens ha traït
La companyía
juntem d'un crit!
Sort negra
i esquiva!
La tropa
ja arriba!
I són a trompons!
Fins duen canons!
Són colla
que espanta!
Són trenta,
quaranta!
I més pel camí
en deuen venir
Son trenta, quaranta,
fan fressa, fan planta,
vuitanta, noranta,
i ja són aquí!
Fi trista
i eixorca!
Els jutges
la forca!
Primer sé estimbat
per un espadat!
Ai Verge del Carme,
volgueu empararme!
Tu salva, Perot,
el nostre escamot!
Prou cares parades,
prou cames segades.
Són homes, al cim!
Són homes, fugim!

Perot reacciona i torna a ésser el lladre famós

Res de fugir, minyó, que ara em vui plaure
a esgarrifar la terra!

i organitza desseguida la defensa. Jovita s'indigna de què vulgui malmetre-li l'hostal. Rosaura crida i Golferic s'encomana al cel. En mig de l'aldarull, Jovita s'adona de què a baix hi ha en Marcó i el crida; ara ho sabrem tot.

El lladre secundari entra "amb una tranquilitat imposant, que tot-seguit comunica a tots":

No xiscleu. No crideu a la partida.
L'alarma ha estat inútil, per ma fe.

Insinua els seus afectes per Rosaura, i aquesta es sent tota torbada i fa esment dels seus afanys místics. Golferic segueix absolutament inflamat:

Perquè un somni d'eterna infantesa
a la tanca espinosa us atreu?
O mon dolç lliri blanc de puresa,
hi ha misteris que vós no sabeu.
El dels ulls que s'acluquen i es donen,
el dels braços que es troben sobtats,
el dels llavis, que en d'altres es fonen,
l'encantària dels senys naufragats.
Ah, bandera d'amor desplegada
vostre cor faci ardent i després!

Davant d'unes manifestacions tan arborades, Rosaura que no pot deixar d'ésser maliciosa, li demana:

—Heu amat, cavaller?
— Cap vegada;
per a vós s'ha guardat el meu bes.

Ella s'extremeix i s'allunya de Golferic. Aquest es desespera i Rosaura, ja interessada en l'aventura, quan veu que el galant resta excessivament atuït, ella es commou, i es mostra enternida, cosa que serveix per enardir a Golferic i per tornar ella a les veleitats místiques. Golferic se li agenolla als peus:

Dolçor divina! Rosaura meva,
Baume sonor, Rosaura, amor!

La malicia de Rosaura remarca desseguida:

agenollar-se; — quin inexpert!

Golferic l'escomet decididament i quan després de breu persecució, pot abastar-la, se sent que ve algú. Golferic resta desolat de perdre el bé que ja es veia a les mans i Rosaura, a la qual no deixava de plaure aquesta escomesa, no sap estarse d'un

Quina llàstima, vès!

Els qui han interromput l'escena són Jovita i Perot. Extremiment de la dansarina en veure el lladre. Però aquest és bona persona i tranquilitza els concurrents. Reconeix a Rosaura i canta les seves famoses gestes galants. Golferic, en veure qui és la que fins aleshores havia encès la flama del seu amor purissim, ha de dir:

Ah, de tots mos afanys, quina destroça!

III

Representació de l'òpera còmica en un acte, lletra del poeta JOSEP CARNER, música del mestre EDUARD TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

INTÉRPRETS

ROSAURA, ballarina .. .. M. PLANTADA
JOVITA, hostalera.. .. .. C. CALLAO
GOLFERIC, seminarista en posat de cavaller .. .. E. VENDRELL
PEROT DE L'ARMENTERA, lladre de camí ral.. .. .. C. GIRALT
MARCÓ, servent de l'hostal .. .. J. BARRABÉS
CORBETÓ, lladre de la colla de Perot .. .. V. CAPDEVILA
LA VEU D'UN PASTOR.

DIRECCIÓ MUSICAL:
MESTRE TOLDRÁ

Direcció escènica: ENRIC GIMÉNEZ

FIGURINS I DECORAT
XAVIER NOGUÉS

L'escena evoca una pobra sala d'hostal muntanyà al segle XVIII.

5888/2-2

CANÇÓ DE L'AMOR QUE PASSA

T. GARCÉS

A l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven:
l'una té la trena d'or,
l'altra és bruna i soleiada,
la més xica du la llum
dels estels a la mirada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales,
La primavera ha arribat
i el cel és color de plata.
Els crits dels ocells són curts
i espessos com la pinassa.
La veu de les noies és
ondulant com una flama.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Si un sospir sembla l'oreig,
el cant fa remor d'onada
i l'aire és més fresc i fi
que l'arena de la platja.
Rera el taronger hi ha el mar
i el cant fa remor d'onada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Les donzelles van cantant
amb una veu prima i clara,
la riera s'ha aturat
per escoltar la tonada.
Les noies criden l'amor
mentre la tarda s'escapa
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
La trena, el llavi, l'esguard
s'encenen sota les branques.
Primavera va dictant
la musica i les paraules:
a l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven.
amor no passis de llarg,
amor,
posa un bes a cada galta.

ROMANÇA SENS PARAULES

(J. MARAGALL)

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc
hi beu una joveneta,
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensemps
i al cap d'avall s'ennuega.
Tots es posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en breçol dins la caseta,
al sentir aquell burgit,
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romança sens lletra.

menja amb una esgarrapada,
treu el fetge i perd la nit!
I en sê a la pallissa
un gos se t'aquissa;
a la lluriguera
la tropa t'espera;
vora del torrent
reps del sometent;
i a ciutat hi ha un jutge
dels més saberuts
que el paper ja embruta
amb els ets i uts.

Dóna ordres als seus companys de fermar les bèsties, i ja no pot més. Te dolor a la cuixa i la seva suprema aspiració d'aquella nit és de veure si podrà dormir pla:

Jovita, que ha oït el galopar dels cavalls, surt a inquirir què passa, i quan s'adona de que és Perot, no pot estar-se d'expressar la seva sorpresa i satisfacció.

Avui en tu pensava justament.
Arribes d'una mena de manera
com si t'hagués cridat mon pensament.

Amorosida, afegeix:

Te'n recordes, Perot? Jo era fadrina,
però tu ja tiraves per mal cap,
Jo vaig triar la vida més tranquila;
tu el córrer foll. Qui ho encertà?

Naturalment, Rosaura creu en aquell moment que qui ho encertà fou el que tingué "mal cap". Però Perot també te aquella nit les seves aspiracions, i davant la pregunta de Jovita, vacil-la:

Qui ho sap?
Et soc franc... un hostal és una vinya

Cadascú insisteix. Ella s'exalta lloant la vida arriscada i Perot troba tots els encants en la vida tranquila de l'hostal. Tots dos estan enternits i en el seu entusiasme, Jovita canta la cançó de Perot i aquest, la de l'hostalera. L'escena acaba anant-se'n els dos personatges, mig abraçats cap el terrat.

Torna Golferic, extàtic, amb una branca florida a la mà. El seu anhel és tan pregon, que venç la seva timidesa, i tusta a la porta de Rosaura i crida amorosament. La ballarina resta sorpresa de veure que coneix el seu nom. Comença el gran "duo" previst. Rosaura li pregunta si era ell qui cantava i el galan respon, mig vergonyós, afirmativament. Parlen de la seva partida, i en demanar Rosaura on anirà el cavaller, aquest, amb una fermesa insospitada, respon categòricament: Seguiré vostres víes
i fins que aneu amb mí, jo aniré amb vós.

Oh, si em sembla que em mira i em parla
quan l'afany és en mi tan pressós!
Deu-me un bell corser blanc per raptar-la
i un mantell prou folgat per tots dos.
I aquest nom, aquest nom que em restaura,
que el veneri i el lloi tothom;
Rosaura, Rosaura, Rosaura, Rosaura,
lluna i música i mel en un nom.

A Jovita li sembla estrany que totes aquestes coses tan belles no se li acudin al cavaller quan te la dama al davant.

—Es la nit, són els arbres i són les estrelles,
que a aquell qui no gosa li ensenyen un cant.

L'hostalera, amb la seva experiència en afers sentimentals i amb evident simpatía per la gentil parella, li insinua que potser el mellor sería de donar un tust a la porta de Rosaura. Golferic decideix... prendre la viola i dedicar una serenada a la seva amor, cosa a la qual es disposa tot seguit.

Quan el seminarista ha eixit, surt Rosaura. Comença de parlar somniosament i, en veure l'imatge de la Verge, inicia la seva oració, la qual és replicada des del defora per la serenada de Golferic, en un dels moments més bells de l'obra.

De sobte, hom sent galopar cavalls i la dansarina, temerosa, fuig a la seva cambra.

Apareix Perot de l'Armentera, que s'ha enfilat per la paret fins al terrat. El poeta ens descriu el personatge com "un bandit tremendament convencional, amb barba negra, cara de ferocitat exagerada i mitja dotzena de pistoles a la cintura". Les seves primeres paraules són d'una indignació vers el seu ofici, que fan escruixir:

Remaleïda sort, maleitsiga!
Set hores de camí per mal indret,
i penja i socarrima set pagesos
sense trobâ a ningú ni un xinxonet!
Això de fer de lladre, ja ni et dóna
per espardenyes; i diría prou,
si no fos que la gent de pagesía
mai no respecta un lladre que no es mou.
Malviatge el fer de lladre!
De tres bales consentit,

ELS ALBERCOCS I LES PETITES COLLIDORES

J. CARNER

Diu Iris a Myrtila:
—Oh amiga, jo no sé!...
Tants albercocs hi deixes
damunt l'albercoqué?

—Oh Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentî l'or alegre
com raja boca endins.

Mes el mal temps arriba
i a prop el flam furient
jo sento en la teulada
dansar teules i vent

i em plau que nostra mare
veient-nos entristits
i com freguem els nassos
i com bufem els dits

ens dugui riolera,
quan cau la neu a flocs,
un pot de confitures
de préssecs o albercocs.

A MUNTANYA

J. CARNER

Allí dalt de la muntanya
tot el bé de Déu hi tinc:
Les roses de quatre en quatre
i els clavells de cinc en cinc,
l'estimada a la finestra,
l'ovella amb l'esquellirnc;
per rellotge, el sol que toca
a cada hora un greny d'afrau;
el pollancre per la fressa,
i l'alzina per la pau;
i per gaudi, cada núvol
ala-estés com una nau;
per jaç d'or una pallissa,
per llumenera un estel;
per finestra que no es tanca
un retall tot blau de cel;
i per criats que em despertin
un quiquiriquic i un bel.
Allí dalt de la muntanya
tant en l'aire, tot hi és:
la riquesa ben colgada
perqué l'home la fangués;
l'alegria entre fretures
com rosada entre esbarzers;
la salut entre l'orenga
i les flors de penical;
aterrat amb creus de palma
el dimoni en un fondal
i Nostre Senyor de vora,
estadant del pis de dalt.

S8E/123

CANÇÓ DE VELA

J. M.ª DE SAGARRA

Arrenca el gep flexible de la onada
canta la boira, xiula el bufarut,
ens esquitxa un ruixim d'aigua salada
i grinyolen els dintres del llagut.
Ai qui pensa en l'amor
o mar sonor!
ai qui pensa en l'amor!
Enllà tenim les costes oblidades,
enllà hi ha el poble blanquinòs, suau,
i el llagut vinga salts i patacades
en mig del gran deliri verd i blau.
A terra hi hem deixat coses marcides
dels nostres sentiments i voluntats
i ara es van aclarint les nostres vides
com els serrells d'escuma platejats.
Allà hi ha el neguiteig del nostre viure
les punxes a l'aguait de nostre pell,
ara els neguits són coses de per riure
dintre el llagut que va tot de gairell.
Au... canta, mariner, xiscla ventada...
no perdi prou el teu delit valent;
infla't vela, remunta aigua salada,
sacceja'ns brutalment.
Saccejan's brutalment, o mar sonor!
Esmicola les penes de l'amor.

MENTA I FARIGOLA

J. CARNER

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Una vella,vella,
Com un pergamí.
Al nas les ulleres,
a la mà el mitjó,
Surt a la finestra
guaita l' horitzó.

I com cada dia,
en instant parell,
la vella gemega
pregant pel donzell
que a tretz' anys l'aimava.
tretz' anys ¡ Si era ahî!

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Jovita li recomana encara el repòs, i no sap estar-se, una mica encuriosida, de preguntar-li si s'ha fixat en el bell cavaller, company seu d'estada a l'hostal. Indignació de Rosaura, que referma les seves aspiracions místiques. El diàleg acaba gentilment:

—Bona nit. Déu us doni son pregona,
i en trencar l'alba, joia matinal.
—I a vos, senyora, un àngel a l'espona
i un àngel al capsal.

Rosaura s'ha retirat i Jovita es disposa a fer el mateix, quan apareix Golferic, trasbalsat també per l'influència de la primavera i tan propici a creure en qualsevol fet meravellós, que també li cal preguntar qui era que ha cantat la cançó de Maig i d'on ve el perfum de violes, i sospira i pressent esdeveniments importants:

ah, la nit, dolça nit encantada!
Què m'espera? Tremolo. Per què?

Jovita, inconscient del trasbals d'aquests minyons, li recomana que descansi, i Golferic, ha d'exclamar, també:

Tinc el cor massa ple.
Ah, dinou primaveres seguides
sens haver conegut el secret
dels ocells refilant, de les flors mal dormides,
de les branques parlant-se en murmuri discret!

Després d'aquesta expansió, la timidesa i l'ensomni del seminarista es resolen en acció, i demana quan és que la bella dama se'n va, i quins camins segueix, i si te nuvi o marit, i el seu nom. En saber que es vol fer monja, el pobre cor de Golferic ja no pot més:

Hostalera, hostalera, impossible!
Oh, què és cas, hostalera, què és cas!
Ella sola a l'encant de sos ulls insensible?
Tancar-se, marcir-se, posar veu de nas.
Jo qui sap quines dèries tenía:
creia el món enganyós ple d'eculls.
Però el maig, que eixa nit és tot bes i harmonía,
rient em fa caure la vena dels ulls.
No vui que ella malversi les trenes
tot complint el seu vot glacial;
Vui que canti la sang en ses venes
i que enrosi la neu virginal.

Esclata la discussió. L'un es riu de les dèries del'altre, i Marcó diu, finalment, que ja en te prou d'hostal, i que se'n va.

Però, a tot això, l'hostalera recorda que cal tenir apariada la mula a trenc d'alba, per a Rosaura, la bella dansarina, i dóna ordres a Marcó. Això els fa comentar la presència també en l'hostal, d'un gentil cavaller. Fa tres díes que s'han trobat ací, i encara no s'han dit un mot, i això que

són una parella
no et pensis, que faria

Els dos interlocutors acorden que

No tenen arrencada
els nois d'avui en dia

després de lo qual es disposen a anar-se'n a dormir, cosa que fa Marcó.

Ix Rosaura, famosa ballarina, a temps de cridar l'hostalera, i li demana quina hora cau. L'encís de la nit la te trasbalsada i se sent disposada a interpretacions meravelloses de qualsevol fet normal. L'encisa aquella pau guaridora i el so d'unes campanes, i pregunta com poden produir-se aquestes coses delicioses. L'hostalera contesta amb molta naturalitat i sense comprendre què passa a la ballarina. L'aconsella de descansar i Rosaura exclama:

Tinc el cor massa ple!

i explica de seguida el seu afany d'aquell moment:

Ah, sê, oculta, secreta, l'amada
de Jesús, en el clos d'un convent!
Ser novicia, cantar i anar blanca
sols per Jesús; tenî un llitet petit;
treure l'aigua del pou vora una branca
de llimoner florit;
amenaçâ el dimoni, si us arriba
tal volta a anguniar
amb el rosari de pinyols d'oliva
que ha fet un ermità;
senyar-me tres vegades
si em recordo del món, hòrrid indret,
i anar damunt del pit les mans creuades,
castos els ulls, vora el sumís nasset!

ROMANÇ DE SANTA LLUCIA

J. M.ª DE SAGARRA

Perquè avui es Santa Llúcia,
dia de l'any gloriós,
pels volts de la Plaça Nova
rondava amb la meva amor.
Anem tots dos a la fira,
amiga, anem-hi de jorn
que una mica de muntanya
alegri nostra tristor.
Comprarem grapats de molça
i una enramada d'arbós
i una blanca molinera.
i una ovella i un pastor.
Ho posarem, al migdia,
dins el nostre menjador,
i abans de seure a la taula
ens ho mirarem tots dos:
que una mica de muntanya
ens faci el menjar més dolç,
Perquè avui és Santa Llúcia.
dia de l'any gloriós,
tas paraules m'acudiren,
quan he vist la meva amor.

CANÇO DE COMIAT

T. GARCÉS

«Adéu, galant terra, adéu!»
adéu-siau, vinya verda,
flor seca del caminal
lledoner de bona ombreta.
Ja no m'assec al pedrís
ni em bressa la riera.
Adéu, galant terra. adéu.

Les lloses d'aquell bancal
son ombrejades i fresques.
Els lledoners de la font
han tret una fulla tendra,
i els ceps faran bon raïm
quan els oregi el setembre.
Adéu, galant terra, adéu.

Els ceps faran bon raïm
i llum viva les estrelles.
Vindran les nits de l'estiu,
la mar quieta i estesa
llambrant sota el cop dels rems,
tallada per la carena.
Adéu, galant terra, adéu.

Vindran les nits de l'estiu,
la tardó i la primavera,
les boires que baixa el cim,
el crit de les orenetes.
I sempre el respir del mar
i el batec de les estrelles.
Adèu galant terra, adéu!

Adéu, muntanya, pedrís,
paret blanca de l'església,
aigua clara de la font,
plata de les oliveres,
olor mullada dels horts,
estrella, riera, vela.
Adéu, galant terra, adéu.

5886/24

CANTICEL

J. CARNER

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;
per una vela en el mar blau
ceptre i palau.
Per l'ala lleu d'una virtut
mon goig daria,
i el tros que em resta, mig romput.
de joventut.
Per una flor de romaní
l'amor daria;
per una flor de romaní
l'amor doní.

CANÇO DE GRUMET

T. GARCÉS

Adéu, turons de Marsella,
ja se'n van els mariners.
Tost just hem issat la vela
es gira un oratge fresc.
Aquell pinar de la costa
deu ser ple de cants d'ocell;
si no sentim l'ocellada
ens duu romaní l'oreig.
Quin goig, de bon de-matí,
seguir la darrera estrella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera»
Infla't, vela; llisca, vela!
Com s'allunya la ciutat!
Guaita l'or clar de la platja
i a dalt de tot el cel clar.
Timoner, potser sospires?
l'enyorança t'ha punxat?
El gallaret llengoteja
i enjoia tota la nau.
Quin goig, cremant sobre els pals
el gallaret de la festa:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera».
Adéu, turons de Marsella!
adéu la noia i el pi!
No ens espanten les ventades
ni la boira de la nit,
Si el vent xiula entre les cordes
demà el mar serà ben llis.
A cada port ens espera
amorós, un llavi fi.
Quin goig, tornant de la mar,
el petó d'una donzella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera.»

EL GIRAVOLT DE MAIG

ARGUMENT

Som en una nit de primavera. Nit torbadora en la qual els sentits s'extravien i el pensament, sota la màgica de l'aire perfumat, les aures tèbies i el cel blau, vola enllà pel camí del desig, i cadascú somnia en il-lusions que s'escauen d'ésser a la part oposada de la realitat de cada día.

Un breu preludi instrumental evoca l'ambient de l'obra, que queda encara accentuat per la cançó d'un pastor que passa amb el seu ramat:

Mes de maig,
mes de maig,
bella ès la rosa i verd el faig;
no se sap què tothom espera;
el mes de maig que s'adelera,
i del desig us sobta un raig.

La cançó va perdent-se al lluny i al cap d'un moment s'obre la cortina i ens trobem davant d'una pobra sala d'hostal muntanyenc, en ple segle XVIIIè.

Jovita i Marcó, mestressa i servent, respectivament, de l'hostal, van desgranant panotxes. Senten l'influència de la bella nit:

—Quina lluna clara!
—Quin airet tan fresc!

però segueixen la seva tasca, i s'esforcen de fer l'elogi de la vida a l'hostal. Uns badalls venen a trair-los i Marcó ha de confessar que

L'hostal em migra.
Res, ja se sap;
la primavera
fa rodâ el cap

i es daleix per ésser soldat. Jovita, per la seva banda, recorda que el seu pare era contrabandista i que el terrible lladre Perot de l'Armentera que era aleshores
mig bon xicot

l'havía festejada. Aquest sí que fa una vida plena d'interès:

risc i follia
tothora a punt.
No com féu l'enze
del meu difunt!

No hi ha oficials ni escorta: aquest desori
és el senyor Arquebisbe qui el causà.
Tres canonges hi ha amb ell, un meritori
de la Cúria, el porrer i un sagristà.
De la visita pastoral en llista
posà, ans que d'altres, d'aquest poble el nom,
cercant un nebot seu seminarista
que va fugir, poc endevinen com.

Golferic en veure que és a ell a qui cerquen, sent acabar tota la seva resistència i es disposa a lliurar-se tot-seguit. La ballarina, en saber-lo seminarista i veure on havien anat a parar totes les ardideses de fa una estona, llença la seva rialla més crudel, i Jovita, la dona del bon seny, s'imposa a tots, i diu solemnialment:

Fieu-vos del meu seny: l'hostal en cria
Tot ha finat com cal. La gent ve aqui
la nit hi passa, cadascú somnia,
i en acabat reprèn el seu camí
Mireu, ja trenca el día
Somriguem-nos a l'hora de partir.

L'obra ja ha acabat. Manca només l'"adeu-siau" que els bons personatges es donen de molt bon cor i amb un enterniment adorable, tot iniciant un minuet:

GOL. En va el desig els nostres cors imanta
vers l'impossible bell que no ens escau.
PER. La matinada canta ja en l'afrau.
ROS. Dolç engany d'una nit, adeu-siau.
GOL. Adeu-siau, Rosaura l'encisera.
ROS. Torni a ta vida la perduda pau.
JOVI. Adéu, Perot, sigues feliç al cau.
PER. Força anants i vinents, bella hostalera.
TOTS. Diguem-nos, bons amics, adeu-siau.
JOV, Sense retret i sense melangia
tornem als bons afers.
ROS. Al bell palau
PER. Al lliure bosc.
GOL. A santetat suau.
JOV. Tornem... on érem, sense més follia.
ROS. Un giravolt només i adeu-siau.

ASSOCIACIÓ DE CONCERTS REUS

DE LA "LLIGA D'ASSOCIACIONS DE MUSICA"

CONCERT INAUGURAL DEL CURS VIII

REPRESENTACIÓ DE L'ÓPERA CÓMICA EN UN ACTE,
LLIBRE DEL POETA CARNER, MÚSICA DEL MESTRE TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

PRECEDIDA D'UN

RECITAL DE CANÇONS

DEL MESTRE EDUARD TOLDRÁ, A CÁRREC DE
M. PLANTADA — C. CALLAO — E. VENDRELL

TEATRE FORTUNY

DILLUNS 12 DE NOVEMBRE DE 1928 :: A LES DEU DE LA NIT

GRÀFICS NAVAS — REUS

5282/3-1

PROGRAMA

I

CANÇO DE L'AMOR QUE PASSA. .. T. Garcés
ROMANÇA SENSE PARAULES .. .. .. J. Maragall

M. PLANTADA

ELS ALBERCOCS
I LES PETITES COLLIDORES .. .. J. Carner
A MUNTANYA .. .. « «
CANÇÓ DE VELA .. .. J. M. de Sagarra

C. CALLAO

MENTA I FARIGOLA .. .. J. Carner
ROMANÇ DE SANTA LLUCIA .. .. .. J. M. de Sagarra

M. PLANTADA

II

CANÇÓ DE COMIAT .. .. T. Garcés
CANTICEL .. .. J. Carner
CANÇO DE GRUMET .. .. T. Garcés

E. VENDRELL

Pianista acompanyant: J. CAPDEVILA.

Descriu Perot, com conegué la ballarina:

Una nit
vaig parar entre els pins una carrossa;
ella hi era, amb un comte remollit.
Un brau rescat ell va pagar tot d'una;
el posat a Rosaura va ser lleu;
ballar per a mon goig al clar de lluna
i dar-me una besada per adéu.

L'escomesa brutal de la realitat deixa Golferic esmaperdut i la seva personalitat de seminarista guanya una mica de terreny dintre d'ell mateix. L'escena queda sobtada per l'agitadíssima aparició de Corbetó, lladre de la colla de Perot:

Perot, Perot,
corre ens importa.
Puja pel sot
gent, una escorta.
Perot, Perot,
campi qui pot.
Ja m'ho temía;
alguna espía
que ens ha traït
La companyía
juntem d'un crit!
Sort negra
i esquiva!
La tropa
ja arriba!
I són a trompons!
Fins duen canons!
Són colla
que espanta!
Són trenta,
quaranta!
I més pel camí
en deuen venir
Son trenta, quaranta,
fan fressa, fan planta,
vuitanta, noranta,
i ja són aquí!
Fi trista
i eixorca!
Els jutges
la forca!
Primer sé estimbat
per un espadat!
Ai Verge del Carme,
volgueu empararme!
Tu salva, Perot,
el nostre escamot!
Prou cares parades,
prou cames segades.
Són homes, al cim!
Són homes, fugim!

Perot reacciona i torna a ésser el lladre famós

Res de fugir, minyó, que ara em vui plaure
a esgarrifar la terra!

i organitza desseguida la defensa. Jovita s'indigna de què vulgui malmetre-li l'hostal. Rosaura crida i Golferic s'encomana al cel. En mig de l'aldarull, Jovita s'adona de què a baix hi ha en Marcó i el crida; ara ho sabrem tot.

El lladre secundari entra "amb una tranquilitat imposant, que tot-seguit comunica a tots":

No xiscleu. No crideu a la partida.
L'alarma ha estat inútil, per ma fe.

Insinua els seus afectes per Rosaura, i aquesta es sent tota torbada i fa esment dels seus afanys místics. Golferic segueix absolutament inflamat:

Perquè un somni d'eterna infantesa
a la tanca espinosa us atreu?
O mon dolç lliri blanc de puresa,
hi ha misteris que vós no sabeu.
El dels ulls que s'acluquen i es donen,
el dels braços que es troben sobtats,
el dels llavis, que en d'altres es fonen,
l'encantària dels senys naufragats.
Ah, bandera d'amor desplegada
vostre cor faci ardent i després!

Davant d'unes manifestacions tan arborades, Rosaura que no pot deixar d'ésser maliciosa, li demana:

—Heu amat, cavaller?
— Cap vegada;
per a vós s'ha guardat el meu bes.

Ella s'extremeix i s'allunya de Golferic. Aquest es desespera i Rosaura, ja interessada en l'aventura, quan veu que el galant resta excessivament atuït, ella es commou, i es mostra enternida, cosa que serveix per enardir a Golferic i per tornar ella a les veleitats místiques. Golferic se li agenolla als peus:

Dolçor divina! Rosaura meva,
Baume sonor, Rosaura, amor!

La malicia de Rosaura remarca desseguida:

agenollar-se; — quin inexpert!

Golferic l'escomet decididament i quan després de breu persecució, pot abastar-la, se sent que ve algú. Golferic resta desolat de perdre el bé que ja es veia a les mans i Rosaura, a la qual no deixava de plaure aquesta escomesa, no sap estarse d'un

Quina llàstima, vès!

Els qui han interromput l'escena són Jovita i Perot. Extremiment de la dansarina en veure el lladre. Però aquest és bona persona i tranquilitza els concurrents. Reconeix a Rosaura i canta les seves famoses gestes galants. Golferic, en veure qui és la que fins aleshores havia encès la flama del seu amor puríssim, ha de dir:

Ah, de tots mos afanys, quina destroça!

III

Representació de l'òpera còmica en un acte, lletra del poeta Josep Carner, música del mestre Eduard Toldrá,

EL GIRAVOLT DE MAIG

INTÉRPRETS

ROSAURA, ballarina .. .. M. Plantada
JOVITA, hostalera.. .. .. C. Callao
GOLFERIC, seminarista en posat de cavaller .. .. E. Vendrell
PEROT DE L'ARMENTERA, lladre de camí ral.. .. .. C. Giralt
MARCÓ, servent de l'hostal .. .. J. Barrabés
CORBETÓ, lladre de la colla de Perot .. .. V. Capdevila
LA VEU D'UN PASTOR.

DIRECCIÓ MUSICAL:
MESTRE TOLDRÁ

Direcció escènica: Enric Giménez

FIGURINS I DECORAT
XAVIER NOGUÉS

L'escena evoca una pobra sala d'hostal muntanyà al segle XVIII.

5885/3-2

CANÇÓ DE L'AMOR QUE PASSA

T. GARCÉS

A l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven:
l'una té la trena d'or,
l'altra és bruna i soleiada,
la més xica du la llum
dels estels a la mirada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales,
La primavera ha arribat
i el cel és color de plata.
Els crits dels ocells són curts
i espessos com la pinassa.
La veu de les noies és
ondulant com una flama.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Si un sospir sembla l'oreig,
el cant fa remor d'onada
i l'aire és més fresc i fi
que l'arena de la platja.
Rera el taronger hi ha el mar
i el cant fa remor d'onada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Les donzelles van cantant
amb una veu prima i clara,
la riera s'ha aturat
per escoltar la tonada.
Les noies criden l'amor
mentre la tarda s'escapa
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
La trena, el llavi, l'esguard
s'encenen sota les branques.
Primavera va dictant
la musica i les paraules:
a l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven.
amor no passis de llarg,
amor,
posa un bes a cada galta.

ROMANÇA SENS PARAULES

(J. MARAGALL)

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc
hi beu una joveneta,
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensemps
i al cap d'avall s'ennuega.
Tots es posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en breçol dins la caseta,
al sentir aquell burgit,
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romança sens lletra.

menja amb una esgarrapada,
treu el fetge i perd la nit!
I en sê a la pallissa
un gos se t'aquissa;
a la lluriguera
la tropa t'espera;
vora del torrent
reps del sometent;
i a ciutat hi ha un jutge
dels més saberuts
que el paper ja embruta
amb els ets i uts.

Dóna ordres als seus companys de fermar les bèsties, i ja no pot més. Te dolor a la cuixa i la seva suprema aspiració d'aquella nit és de veure si podrà dormir pla:

Jovita, que ha oït el galopar dels cavalls, surt a inquirir què passa, i quan s'adona de que és Perot, no pot estar-se d'expressar la seva sorpresa i satisfacció.

Avui en tu pensava justament.
Arribes d'una mena de manera
com si t'hagués cridat mon pensament.

Amorosida, afegeix:

Te'n recordes, Perot? Jo era fadrina,
però tu ja tiraves per mal cap,
Jo vaig triar la vida més tranquila;
tu el córrer foll. Qui ho encertà?

Naturalment, Rosaura creu en aquell moment que qui ho encertà fou el que tingué "mal cap". Però Perot també te aquella nit les seves aspiracions, i davant la pregunta de Jovita, vacil-la:

Qui ho sap?
Et soc franc... un hostal és una vinya

Cadascú insisteix. Ella s'exalta lloant la vida arriscada i Perot troba tots els encants en la vida tranquila de l'hostal. Tots dos estan enternits i en el seu entusiasme, Jovita canta la cançó de Perot i aquest, la de l'hostalera. L'escena acaba anant-se'n els dos personatges, mig abraçats cap el terrat.

Torna Golferic, extàtic, amb una branca florida a la mà. El seu anhel és tan pregon, que venç la seva timidesa, i tusta a la porta de Rosaura i crida amorosament. La ballarina resta sorpresa de veure que coneix el seu nom. Comença el gran "duo" previst. Rosaura li pregunta si era ell qui cantava i el galan respon, mig vergonyós, afirmativament. Parlen de la seva partida, i en demanar Rosaura on anirà el cavaller, aquest, amb una fermesa insospitada, respon categòricament: Seguiré vostres vies
i fins que aneu amb mí, jo aniré amb vós.

Oh, si em sembla que em mira i em parla
quan l'afany és en mi tan pressós!
Deu-me un bell corser blanc per raptar-la
i un mantell prou folgat per tots dos.
I aquest nom, aquest nom que em restaura,
que el veneri i el lloi tothom;
Rosaura, Rosaura, Rosaura, Rosaura,
lluna i música i mel en un nom.

A Jovita li sembla estrany que totes aquestes coses tan belles no se li acudin al cavaller quan te la dama al davant.

—Es la nit, són els arbres i són les estrelles,
que a aquell qui no gosa li ensenyen un cant.

L'hostalera, amb la seva experiència en afers sentimentals i amb evident simpatía per la gentil parella, li insinua que potser el millor sería de donar un tust a la porta de Rosaura. Golferic decideix... prendre la viola i dedicar una serenada a la seva amor, cosa a la qual es disposa tot seguit.

Quan el seminarista ha eixit, surt Rosaura. Comença de parlar somniosament i, en veure l'imatge de la Verge, inicia la seva oració, la qual és replicada des del defora per la serenada de Golferic, en un dels moments més bells de l'obra.

De sobte, hom sent galopar cavalls i la dansarina, temerosa, fuig a la seva cambra.

Apareix Perot de l'Armentera, que s'ha enfilat per la paret fins al terrat. El poeta ens descriu el personatge com "un bandit tremendament convencional, amb barba negra, cara de ferocitat exagerada i mitja dotzena de pistoles a la cintura". Les seves primeres paraules són d'una indignació vers el seu ofici, que fan escruixir:

Remaleïda sort, maleitsiga!
Set hores de camí per mal indret,
i penja i socarrima set pagesos
sense trobâ a ningú ni un xinxonet!
Això de fer de lladre, ja ni et dóna
per espardenyes; i diría prou,
si no fos que la gent de pagesía
mai no respecta un lladre que no es mou.
Malviatge el fer de lladre!
De tres bales consentit,

ELS ALBERCOCS I LES PETITES COLLIDORES

J. CARNER

Diu Iris a Myrtila:
—Oh amiga, jo no sé!...
Tants albercocs hi deixes
damunt l'albercoqué?

—Oh Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentî l'or alegre
com raja boca endins.

Mes el mal temps arriba
i a prop el flam furient
jo sento en la teulada
dansar teules i vent

i em plau que nostra mare
veient-nos entristits
i com freguem els nassos
i com bufem els dits

ens dugui riolera,
quan cau la neu a flocs,
un pot de confitures
de préssecs o albercocs.

A MUNTANYA

J. CARNER

Allí dalt de la muntanya
tot el bé de Déu hi tinc:
Les roses de quatre en quatre
i els clavells de cinc en cinc,
l'estimada a la finestra,
l'ovella amb l'esquellirnc;
per rellotge, el sol que toca
a cada hora un greny d'afrau;
el pollancre per la fressa,
i l'alzina per la pau;
i per gaudi, cada núvol
ala-estés com una nau;
per jaç d'or una pallissa,
per llumenera un estel;
per finestra que no es tanca
un retall tot blau de cel;
i per criats que em despertin
un quiquiriquic i un bel.
Allí dalt de la muntanya
tant en l'aire, tot hi és:
la riquesa ben colgada
perqué l'home la fangués;
l'alegria entre fretures
com rosada entre esbarzers;
la salut entre l'orenga
i les flors de penical;
aterrat amb creus de palma
el dimoni en un fondal
i Nostre Senyor de vora,
estadant del pis de dalt.

5828/3

CANÇÓ DE VELA

J. M.ª DE SAGARRA

Arrenca el gep flexible de la onada
canta la boira, xiula el bufarut,
ens esquitxa un ruixim d'aigua salada
i grinyolen els dintres del llagut.
Ai qui pensa en l'amor
o mar sonor!
ai qui pensa en l'amor!
Enllà tenim les costes oblidades,
enllà hi ha el poble blanquinòs, suau,
i el llagut vinga salts i patacades
en mig del gran deliri verd i blau.
A terra hi hem deixat coses marcides
dels nostres sentiments i voluntats
i ara es van aclarint les nostres vides
com els serrells d'escuma platejats.
Allà hi ha el neguiteig del nostre viure
les punxes a l'aguait de nostre pell,
ara els neguits són coses de per riure
dintre el llagut que va tot de gairell.
Au... canta, mariner, xiscla ventada...
no perdi prou el teu delit valent;
infla't vela, remunta aigua salada,
sacceja'ns brutalment.
Saccejan's brutalment, o mar sonor!
Esmicola les penes de l'amor.

MENTA I FARIGOLA

J. CARNER

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Una vella,vella,
Com un pergamí.
Al nas les ulleres,
a la mà el mitjó,
Surt a la finestra
guaita l' horitzó.

I com cada dia,
en instant parell,
la vella gemega
pregant pel donzell
que a tretz' anys l'aimava.
tretz' anys ¡ Si era ahí!

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Jovita li recomana encara el repòs, i no sap estar-se, una mica encuriosida, de preguntar-li si s'ha fixat en el bell cavaller, company seu d'estada a l'hostal. Indignació de Rosaura, que referma les seves aspiracions místiques. El diàleg acaba gentilment:

—Bona nit. Déu us doni son pregona,
i en trencar l'alba, joia matinal.
—I a vos, senyora, un àngel a l'espona
i un àngel al capsal.

Rosaura s'ha retirat i Jovita es disposa a fer el mateix, quan apareix Golferic, trasbalsat també per l'influència de la primavera i tan propici a creure en qualsevol fet meravellós, que també li cal preguntar qui era que ha cantat la cançó de Maig i d'on ve el perfum de violes, i sospira i pressent esdeveniments importants:

ah, la nit, dolça nit encantada!
Què m'espera? Tremolo. Per què?

Jovita, inconscient del trasbals d'aquests minyons, li recomana que descansi, i Golferic, ha d'exclamar, també:

Tinc el cor massa ple.
Ah, dinou primaveres seguides
sens haver conegut el secret
dels ocells refilant, de les flors mal dormides,
de les branques parlant-se en murmuri discret!

Després d'aquesta expansió, la timidesa i l'ensomni del seminarista es resolen en acció, i demana quan és que la bella dama se'n va, i quins camins segueix, i si te nuvi o marit, i el seu nom. En saber que es vol fer monja, el pobre cor de Golferic ja no pot més:

Hostalera, hostalera, impossible!
Oh, què és cas, hostalera, què és cas!
Ella sola a l'encant de sos ulls insensible?
Tancar-se, marcir-se, posar veu de nas.
Jo qui sap quines dèries tenía:
creia el món enganyós ple d'eculls.
Però el maig, que eixa nit és tot bes i harmonía,
rient em fa caure la vena dels ulls.
No vui que ella malversi les trenes
tot complint el seu vot glacial;
Vui que canti la sang en ses venes
i que enrosi la neu virginal.

Esclata la discussió. L'un es riu de les dèries del'altre, i Marcó diu, finalment, que ja en te prou d'hostal, i que se'n va.

Però, a tot això, l'hostalera recorda que cal tenir apariada la mula a trenc d'alba, per a Rosaura, la bella dansarina, i dóna ordres a Marcó. Això els fa comentar la presència també en l'hostal, d'un gentil cavaller. Fa tres díes que s'han trobat ací, i encara no s'han dit un mot, i això que

són una parella
no et pensis, que faria

Els dos interlocutors acorden que

No tenen arrencada
els nois d'avui en dia

després de lo qual es disposen a anar-se'n a dormir, cosa que fa Marcó.

Ix Rosaura, famosa ballarina, a temps de cridar l'hostalera, i li demana quina hora cau. L'encís de la nit la te trasbalsada i se sent disposada a interpretacions meravelloses de qualsevol fet normal. L'encisa aquella pau guaridora i el so d'unes campanes, i pregunta com poden produir-se aquestes coses delicioses. L'hostalera contesta amb molta naturalitat i sense comprendre què passa a la ballarina. L'aconsella de descansar i Rosaura exclama:

Tinc el cor massa ple!

i explica de seguida el seu afany d'aquell moment:

Ah, sê, oculta, secreta, l'amada
de Jesús, en el clos d'un convent!
Ser novicia, cantar i anar blanca
sols per Jesús; tenî un llitet petit;
treure l'aigua del pou vora una branca
de llimoner florit;
amenaçâ el dimoni, si us arriba
tal volta a anguniar
amb el rosari de pinyols d'oliva
que ha fet un ermità;
senyar-me tres vegades
si em recordo del món, hòrrid indret,
i anar damunt del pit les mans creuades,
castos els ulls, vora el sumís nasset!

ROMANÇ DE SANTA LLUCIA

J. M.ª DE SAGARRA

Perquè avui es Santa Llúcia,
dia de l'any gloriós,
pels volts de la Plaça Nova
rondava amb la meva amor.
Anem tots dos a la fira,
amiga, anem-hi de jorn
que una mica de muntanya
alegri nostra tristor.
Comprarem grapats de molça
i una enramada d'arbós
i una blanca molinera.
i una ovella i un pastor.
Ho posarem, al migdia,
dins el nostre menjador,
i abans de seure a la taula
ens ho mirarem tots dos:
que una mica de muntanya
ens faci el menjar més dolç,
Perquè avui és Santa Llúcia.
dia de l'any gloriós,
tas paraules m'acudiren,
quan he vist la meva amor.

CANÇO DE COMIAT

T. GARCÉS

«Adéu, galant terra, adéu!»
adéu-siau, vinya verda,
flor seca del caminal
lledoner de bona ombreta.
Ja no m'assec al pedrís
ni em bressa la riera.
Adéu, galant terra. adéu.

Les lloses d'aquell bancal
son ombrejades i fresques.
Els lledoners de la font
han tret una fulla tendra,
i els ceps faran bon raïm
quan els oregi el setembre.
Adéu, galant terra, adéu.

Els ceps faran bon raïm
i llum víva les estrelles.
Vindran les nits de l'estiu,
la mar quieta i estesa
llambrant sota el cop dels rems,
tallada per la carena.
Adéu, galant terra, adéu.

Vindran les nits de l'estiu,
la tardó i la primavera,
les boires que baixa el cim,
el crit de les orenetes.
I sempre el respir del mar
i el batec de les estrelles.
Adèu galant terra, adéu!

Adéu, muntanya, pedrís,
paret blanca de l'església,
aigua clara de la font,
plata de les oliveres,
olor mullada dels horts,
estrella, riera, vela.
Adéu, galant terra, adéu.

SCR/84

CANTICEL

J. CARNER

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;
per una vela en el mar blau
ceptre i palau.
Per l'ala lleu d'una virtut
mon goig daria,
i el tros que em resta, mig romput.
de joventut.
Per una flor de romaní
l'amor daria;
per una flor de romaní
l'amor doní.

CANÇO DE GRUMET

T. GARCÉS

Adéu, turons de Marsella,
ja se'n van els mariners.
Tost just hem issat la vela
es gira un oratge fresc.
Aquell pinar de la costa
deu ser ple de cants d'ocell;
si no sentim l'ocellada
ens duu romaní l'oreig.
Quin goig, de bon de-matí,
seguir la darrera estrella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera»
Infla't, vela; llisca, vela!
Com s'allunya la ciutat!
Guaita l'or clar de la platja
i a dalt de tot el cel clar.
Timoner, potser sospires?
l'enyorança t'ha punxat?
El gallaret llengoteja
i enjoia tota la nau.
Quin goig, cremant sobre els pals
el gallaret de la festa:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera».
Adéu, turons de Marsella!
adéu la noia i el pi!
No ens espanten les ventades
ni la boira de la nit,
Si el vent xiula entre les cordes
demà el mar serà ben llis.
A cada port ens espera
amorós, un llavi fi.
Quin goig, tornant de la mar,
el petó d'una donzella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera.»

EL GIRAVOLT DE MAIG

ARGUMENT

Som en una nit de primavera. Nit torbadora en la qual els sentits s'extravien i el pensament, sota la màgica de l'aire perfumat, les aures tèbies i el cel blau, vola enllà pel camí del desig, i cadascú somnia en il-lusions que s'escauen d'ésser a la part oposada de la realitat de cada día.

Un breu preludi instrumental evoca l'ambient de l'obra, que queda encara accentuat per la cançó d'un pastor que passa amb el seu ramat:

Mes de maig,
mes de maig,
bella ès la rosa i verd el faig;
no se sap què tothom espera;
el mes de maig que s'adelera,
i del desig us sobta un raig.

La cançó va perdent-se al lluny i al cap d'un moment s'obre la cortina i ens trobem davant d'una pobra sala d'hostal muntanyenc, en ple segle XVIIIè.

Jovita i Marcó, mestressa i servent, respectivament, de l'hostal, van desgranant panotxes. Senten l'influència de la bella nit:

—Quina lluna clara!
—Quin airet tan fresc!

però segueixen la seva tasca, i s'esforcen de fer l'elogi de la vida a l'hostal. Uns badalls venen a trair-los i Marcó ha de confessar que

L'hostal em migra.
Res, ja se sap;
la primavera
fa rodâ el cap

i es daleix per ésser soldat. Jovita, per la seva banda, recorda que el seu pare era contrabandista i que el terrible lladre Perot de l'Armentera
que era aleshores
mig bon xicot

l'havía festejada. Aquest sí que fa una vida plena d'interès:

risc i follia
tothora a punt.
No com féu l'enze
del meu difunt!

No hi ha oficials ni escorta: aquest desori
és el senyor Arquebisbe qui el causà.
Tres canonges hi ha amb ell, un meritori
de la Cúria, el porrer i un sagristà.
De la visita pastoral en llista
posà, ans que d'altres, d'aquest poble el nom,
cercant un nebot seu seminarista
que va fugir, poc endevinen com.

Golferic en veure que és a ell a qui cerquen, sent acabar tota la seva resistència i es disposa a lliurar-se tot-seguit. La ballarina, en saber-lo seminarista i veure on havien anat a parar totes les ardideses de fa una estona, llença la seva rialla més crudel, i Jovita, la dona del bon seny, s'imposa a tots, i diu solemnialment:

Fieu-vos del meu seny: l'hostal en cria
Tot ha finat com cal. La gent ve aqui
la nit hi passa, cadascú somnia,
i en acabat reprèn el seu camí
Mireu, ja trenca el día
Somriguem-nos a l'hora de partir.

L'obra ja ha acabat. Manca només l'"adeu-siau" que els bons personatges es donen de molt bon cor i amb un enterniment adorable, tot iniciant un minuet:

GOL. En va el desig els nostres cors imanta
vers l'impossible bell que no ens escau.
PER. La matinada canta ja en l'afrau.
ROS. Dolç engany d'una nit, adeu-siau.
GOL. Adeu-siau, Rosaura l'encisera.
ROS. Torni a ta vida la perduda pau.
JOVI. Adéu, Perot, sigues feliç al cau.
PER. Força anants i vinents, bella hostalera.
TOTS. Diguem-nos, bons amics, adeu-siau.
JOV, Sense retret i sense melangia
tornem als bons afers.
ROS. Al bell palau
PER. Al lliure bosc.
GOL. A santetat suau.
JOV. Tornem... on érem, sense més follia.
ROS. Un giravolt només i adeu-siau.

DE LA "LLIGA D'ASSOCIACIONS DE MUSICA"

CONCERT INAUGURAL DEL CURS VIII

REPRESENTACIÓ DE L'ÓPERA CÓMICA EN UN ACTE,
LLIBRE DEL POETA CARNER, MÚSICA DEL MESTRE TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

PRECEDIDA D'UN

RECITAL DE CANÇONS

DEL MESTRE EDUARD TOLDRÁ, A CÁRREC DE
M. PLANTADA — C. CALLAO — E. VENDRELL

TEATRE FORTUNY

DILLUNS 12 DE NOVEMBRE DE 1928 :: A LES DEU DE LA NIT

GRÀFICS NAVAS — REUS

5828/41

PROGRAMA

I

CANÇO DE L'AMOR QUE PASSA . . T. Garcés
ROMANÇA SENSE PARAULES . . . . J. Maragall

M. PLANTADA

ELS ALBERCOCS
I LES PETITES COLLIDORES . . J. Carner
A MUNTANYA . . . . . « «
CANÇÓ DE VELA . . . . . J. M. de Sagarra

C. CALLAO

MENTA I FARIGOLA . . . . . J. Carner
ROMANÇ DE SANTA LLUCIA . . . . J. M. de Sagarra

M. PLANTADA

II

CANÇÓ DE COMIAT . . . . . T. Garcés
CANTICEL . . . . . J. Carner
CANÇO DE GRUMET . . . . . T. Garcés

E. VENDRELL

Pianista acompanyant: J. CAPDEVILA.

Descriu Perot, com conegué la ballarina:

Una nit
vaig parar entre els pins una carrossa;
ella hi era, amb un comte remollit.
Un brau rescat ell va pagar tot d'una;
el posat a Rosaura va ser lleu;
ballar per a mon goig al clar de lluna
i dar-me una besada per adéu.

L'escomesa brutal de la realitat deixa Golferic esmaperdut i la seva personalitat de seminarista guanya una mica de terreny dintre d'ell mateix. L'escena queda sobtada per l'agitadíssima aparició de Corbetó, lladre de la colla de Perot:

Perot, Perot,
corre ens importa.
Puja pel sot
gent, una escorta.
Perot, Perot,
campi qui pot.
Ja m'ho temía;
alguna espía
que ens ha traït
La companyía
juntem d'un crit!
Sort negra
i esquiva!
La tropa
ja arriba!
I són a trompons!
Fins duen canons!
Són colla
que espanta!
Són trenta,
quaranta!
I més pel camí
en deuen venir
Son trenta, quaranta,
fan fressa, fan planta,
vuitanta, noranta,
i ja són aquí!
Fi trista
i eixorca!
Els jutges
la forca!
Primer sé estimbat
per un espadat!
Ai Verge del Carme,
volgueu empararme!
Tu salva, Perot,
el nostre escamot!
Prou cares parades,
prou cames segades.
Són homes, al cim!
Són homes, fugim!

Perot reacciona i torna a ésser el lladre famós

Res de fugir, minyó, que ara em vui plaure
a esgarrifar la terra!

i organitza desseguida la defensa. Jovita s'indigna de què vulgui malmetre-li l'hostal. Rosaura crida i Golferic s'encomana al cel. En mig de l'aldarull, Jovita s'adona de què a baix hi ha en Marcó i el crida; ara ho sabrem tot.

El lladre secundari entra "amb una tranquilitat imposant, que tot-seguit comunica a tots":

No xiscleu. No crideu a la partida.
L'alarma ha estat inútil, per ma fe.

Insinua els seus afectes per Rosaura, i aquesta es sent tota torbada i fa esment dels seus afanys místics. Golferic segueix absolutament inflamat:

Perquè un somni d'eterna infantesa
a la tanca espinosa us atreu?
O mon dolç lliri blanc de puresa,
hi ha misteris que vós no sabeu.
El dels ulls que s'acluquen i es donen,
el dels braços que es troben sobtats,
el dels llavis, que en d'altres es fonen,
l'encantària dels senys naufragats.
Ah, bandera d'amor desplegada
vostre cor faci ardent i després!

Davant d'unes manifestacions tan arborades, Rosaura que no pot deixar d'ésser maliciosa, li demana:

—Heu amat, cavaller?
— Cap vegada;
per a vós s'ha guardat el meu bes.

Ella s'extremeix i s'allunya de Golferic. Aquest es desespera i Rosaura, ja interessada en l'aventura, quan veu que el galant resta excessivament atuït, ella es commou, i es mostra enternida, cosa que serveix per enardir a Golferic i per tornar ella a les veleitats místiques. Golferic se li agenolla als peus:

Dolçor divina! Rosaura meva,
Baume sonor, Rosaura, amor!

La malicia de Rosaura remarca desseguida:

agenollar-se; — quin inexpert!

Golferic l'escomet decididament i quan després de breu persecució, pot abastar-la, se sent que ve algú. Golferic resta desolat de perdre el bé que ja es veia a les mans i Rosaura, a la qual no deixava de plaure aquesta escomesa, no sap estarse d'un

Quina llàstima, vès!

Els qui han interromput l'escena són Jovita i Perot. Extremiment de la dansarina en veure el lladre. Però aquest és bona persona i tranquilitza els concurrents. Reconeix a Rosaura i canta les seves famoses gestes galants. Golferic, en veure qui és la que fins aleshores havia encès la flama del seu amor puríssim, ha de dir:

Ah, de tots mos afanys, quina destroça!

III

Representació de l'òpera còmica en un acte, lletra del poeta JOSEP CARNER, música del mestre EDUARD TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

INTÉRPRETS

ROSAURA, ballarina .. .. M. PLANTADA
JOVITA, hostalera.. .. .. C. CALLAO
GOLFERIC, seminarista en posat de cavaller .. .. E. VENDRELL
PEROT DE L'ARMENTERA, lladre de camí ral.. .. .. C. GIRALT
MARCÓ, servent de l'hostal .. .. J. BARRABÉS
CORBETÓ, lladre de la colla de Perot .. .. V. CAPDEVILA
LA VEU D'UN PASTOR.

DIRECCIÓ MUSICAL:
MESTRE TOLDRÁ

Direcció escènica: ENRIC GIMÉNEZ

FIGURINS I DECORAT
XAVIER NOGUÉS

L'escena evoca una pobra sala d'hostal muntanyà al segle XVIII.

CANÇÓ DE L'AMOR QUE PASSA

T. GARCÉS

A l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven:
l'una té la trena d'or,
l'altra és bruna i soleiada,
la més xica du la llum
dels estels a la mirada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales,
La primavera ha arribat
i el cel és color de plata.
Els crits dels ocells són curts
i espessos com la pinassa.
La veu de les noies és
ondulant com una flama.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Si un sospir sembla l'oreig,
el cant fa remor d'onada
i l'aire és més fresc i fi
que l'arena de la platja.
Rera el taronger hi ha el mar
i el cant fa remor d'onada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Les donzelles van cantant
amb una veu prima i clara,
la riera s'ha aturat
per escoltar la tonada.
Les noies criden l'amor
mentre la tarda s'escapa
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
La trena, el llavi, l'esguard
s'encenen sota les branques.
Primavera va dictant
la musica i les paraules:
a l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven.
amor no passis de llarg,
amor,
posa un bes a cada galta.

ROMANÇA SENS PARAULES

(J. MARAGALL)

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc
hi beu una joveneta,
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensemps
i al cap d'avall s'ennuega.
Tots es posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en breçol dins la caseta,
al sentir aquell burgit,
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romança sens lletra.

menja amb una esgarrapada,
treu el fetge i perd la nit!
I en sê a la pallissa
un gos se t'aquissa;
a la lluriguera
la tropa t'espera;
vora del torrent
reps del sometent;
i a ciutat hi ha un jutge
dels més saberuts
que el paper ja embruta
amb els ets i uts.

Dóna ordres als seus companys de fermar les bèsties, i ja no pot més. Te dolor a la cuixa i la seva suprema aspiració d'aquella nit és de veure si podrà dormir pla:

Jovita, que ha oït el galopar dels cavalls, surt a inquirir què passa, i quan s'adona de que és Perot, no pot estar-se d'expressar la seva sorpresa i satisfacció.

Avui en tu pensava justament.
Arribes d'una mena de manera
com si t'hagués cridat mon pensament.

Amorosida, afegeix:

Te'n recordes, Perot? Jo era fadrina,
però tu ja tiraves per mal cap,
Jo vaig triar la vida més tranquila;
tu el córrer foll. Qui ho encertà?

Naturalment, Rosaura creu en aquell moment que qui ho encertà fou el que tingué "mal cap". Però Perot també te aquella nit les seves aspiracions, i davant la pregunta de Jovita, vacil-la:

Qui ho sap?
Et soc franc... un hostal és una vinya

Cadascú insisteix. Ella s'exalta lloant la vida arriscada i Perot troba tots els encants en la vida tranquila de l'hostal. Tots dos estan enternits i en el seu entusiasme, Jovita canta la cançó de Perot i aquest, la de l'hostalera. L'escena acaba anant-se'n els dos personatges, mig abraçats cap el terrat.

Torna Golferic, extàtic, amb una branca florida a la mà. El seu anhel és tan pregon, que venç la seva timidesa, i tusta a la porta de Rosaura i crida amorosament. La ballarina resta sorpresa de veure que coneix el seu nom. Comença el gran "duo" previst. Rosaura li pregunta si era ell qui cantava i el galan respon, mig vergonyós, afirmativament. Parlen de la seva partida, i en demanar Rosaura on anirà el cavaller, aquest, amb una fermesa insospitada, respon categòricament: Seguiré vostres víes
i fins que aneu amb mí, jo aniré amb vós.

Oh, si em sembla que em mira i em parla
quan l'afany és en mi tan pressós!
Deu-me un bell corser blanc per raptar-la
i un mantell prou folgat per tots dos.
I aquest nom, aquest nom que em restaura,
que el veneri i el lloi tothom;
Rosaura, Rosaura, Rosaura, Rosaura,
lluna i música i mel en un nom.

A Jovita li sembla estrany que totes aquestes coses tan belles no se li acudin al cavaller quan te la dama al davant.

—Es la nit, són els arbres i són les estrelles,
que a aquell qui no gosa li ensenyen un cant.

L'hostalera, amb la seva experiència en afers sentimentals i amb evident simpatía per la gentil parella, li insinua que potser el millor sería de donar un tust a la porta de Rosaura. Golferic decideix... prendre la viola i dedicar una serenada a la seva amor, cosa a la qual es disposa tot seguit.

Quan el seminarista ha eixit, surt Rosaura. Comença de parlar somniosament i, en veure l'imatge de la Verge, inicia la seva oració, la qual és replicada des del defora per la serenada de Golferic, en un dels moments més bells de l'obra.

De sobte, hom sent galopar cavalls i la dansarina, temerosa, fuig a la seva cambra.

Apareix Perot de l'Armentera, que s'ha enfilat per la paret fins al terrat. El poeta ens descriu el personatge com "un bandit tremendament convencional, amb barba negra, cara de ferocitat exagerada i mitja dotzena de pistoles a la cintura". Les seves primeres paraules són d'una indignació vers el seu ofici, que fan escruixir:

Remaleïda sort, maleitsiga!
Set hores de camí per mal indret,
i penja i socarrima set pagesos
sense trobâ a ningú ni un xinxonet!
Això de fer de lladre, ja ni et dóna
per espardenyes; i diría prou,
si no fos que la gent de pagesía
mai no respecta un lladre que no es mou.
Malviatge el fer de lladre!
De tres bales consentit,

ELS ALBERCOCS I LES PETITES COLLIDORES

J. CARNER

Diu Iris a Myrtila:
—Oh amiga, jo no sé!...
Tants albercocs hi deixes
damunt l'albercoqué?

—Oh Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentî l'or alegre
com raja boca endins.

Mes el mal temps arriba
i a prop el flam furient
jo sento en la teulada
dansar teules i vent

i em plau que nostra mare
veient-nos entristits
i com freguem els nassos
i com bufem els dits

ens dugui riolera,
quan cau la neu a flocs,
un pot de confitures
de préssecs o albercocs.

A MUNTANYA

J. CARNER

Allí dalt de la muntanya
tot el bé de Déu hi tinc:
Les roses de quatre en quatre
i els clavells de cinc en cinc,
l'estimada a la finestra,
l'ovella amb l'esquellirnc;
per rellotge, el sol que toca
a cada hora un greny d'afrau;
el pollancre per la fressa,
i l'alzina per la pau;
i per gaudi, cada núvol
ala-estés com una nau;
per jaç d'or una pallissa,
per llumenera un estel;
per finestra que no es tanca
un retall tot blau de cel;
i per criats que em despertin
un quiquiriquic i un bel.
Allí dalt de la muntanya
tant en l'aire, tot hi és:
la riquesa ben colgada
perqué l'home la fangués;
l'alegria entre fretures
com rosada entre esbarzers;
la salut entre l'orenga
i les flors de penical;
aterrat amb creus de palma
el dimoni en un fondal
i Nostre Senyor de vora,
estadant del pis de dalt.

S820.14.3

CANÇÓ DE VELA

J. M.ª DE SAGARRA

Arrenca el gep flexible de la onada
canta la boira, xiula el bufarut,
ens esquitxa un ruixim d'aigua salada
i grinyolen els dintres del llagut.
Ai qui pensa en l'amor
o mar sonor!
ai qui pensa en l'amor!
Enllà tenim les costes oblidades,
enllà hi ha el poble blanquinòs, suau,
i el llagut vinga salts i patacades
en mig del gran deliri verd i blau.
A terra hi hem deixat coses marcides
dels nostres sentiments i voluntats
i ara es van aclarint les nostres vides
com els serrells d'escuma platejats.
Allà hi ha el neguiteig del nostre viure
les punxes a l'aguait de nostre pell,
ara els neguits són coses de per riure
dintre el llagut que va tot de gairell.
Au... canta, mariner, xiscla ventada...
no perdi prou el teu delit valent;
infla't vela, remunta aigua salada,
sacceja'ns brutalment.
Saccejan's brutalment, o mar sonor!
Esmicola les penes de l'amor.

MENTA I FARIGOLA

J. CARNER

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Una vella,vella,
Com un pergamí.
Al nas les ulleres,
a la mà el mitjó,
Surt a la finestra
guaita l' horitzó.

I com cada dia,
en instant parell,
la vella gemega
pregant pel donzell
que a tretz' anys l'aimava.
tretz' anys ¡ Si era ahî!

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Jovita li recomana encara el repòs, i no sap estar-se, una mica encuriosida, de preguntar-li si s'ha fixat en el bell cavaller, company seu d'estada a l'hostal. Indignació de Rosaura, que referma les seves aspiracions místiques. El diàleg acaba gentilment:

—Bona nit. Déu us doni son pregona,
i en trencar l'alba, joia matinal.
—I a vos, senyora, un àngel a l'espona
i un àngel al capsal.

Rosaura s'ha retirat i Jovita es disposa a fer el mateix, quan apareix Golferic, trasbalsat també per l'influència de la primavera i tan propici a creure en qualsevol fet meravellós, que també li cal preguntar qui era que ha cantat la cançó de Maig i d'on ve el perfum de violes, i sospira i pressent esdeveniments importants:

ah, la nit, dolça nit encantada!
Què m'espera? Tremolo. Per què?

Jovita, inconscient del trasbals d'aquests minyons, li recomana que descansi, i Golferic, ha d'exclamar, també:

Tinc el cor massa ple.
Ah, dinou primaveres seguides
sens haver conegut el secret
dels ocells refilant, de les flors mal dormides,
de les branques parlant-se en murmuri discret!

Després d'aquesta expansió, la timidesa i l'ensomni del seminarista es resolen en acció, i demana quan és que la bella dama se'n va, i quins camins segueix, i si te nuvi o marit, i el seu nom. En saber que es vol fer monja, el pobre cor de Golferic ja no pot més:

Hostalera, hostalera, impossible!
Oh, què és cas, hostalera, què és cas!
Ella sola a l'encant de sos ulls insensible?
Tancar-se, marcir-se, posar veu de nas.
Jo qui sap quines dèries tenía:
creia el món enganyós ple d'eculls.
Però el maig, que eixa nit és tot bes i harmonía,
rient em fa caure la vena dels ulls.
No vui que ella malversi les trenes
tot complint el seu vot glacial;
Vui que canti la sang en ses venes
i que enrosi la neu virginal.

Esclata la discussió. L'un es riu de les dèries del'altre, i Marcó diu, finalment, que ja en te prou d'hostal, i que se'n va.

Però, a tot això, l'hostalera recorda que cal tenir apariada la mula a trenc d'alba, per a Rosaura, la bella dansarina, i dóna ordres a Marcó. Això els fa comentar la presència també en l'hostal, d'un gentil cavaller. Fa tres díes que s'han trobat ací, i encara no s'han dit un mot, i això que

són una parella
no et pensis, que faria

Els dos interlocutors acorden que

No tenen arrencada
els nois d'avui en dia

després de lo qual es disposen a anar-se'n a dormir, cosa que fa Marcó.

Ix Rosaura, famosa ballarina, a temps de cridar l'hostalera, i li demana quina hora cau. L'encís de la nit la te trasbalsada i se sent disposada a interpretacions meravelloses de qualsevol fet normal. L'encisa aquella pau guaridora i el so d'unes campanes, i pregunta com poden produir-se aquestes coses delicioses. L'hostalera contesta amb molta naturalitat i sense comprendre què passa a la ballarina. L'aconsella de descansar i Rosaura exclama:

Tinc el cor massa ple!

i explica de seguida el seu afany d'aquell moment:

Ah, sê, oculta, secreta, l'amada
de Jesús, en el clos d'un convent!
Ser novicia, cantar i anar blanca
sols per Jesús; tenî un llitet petit;
treure l'aigua del pou vora una branca
de llimoner florit;
amenaçâ el dimoni, si us arriba
tal volta a anguniar
amb el rosari de pinyols d'oliva
que ha fet un ermità;
senyar-me tres vegades
si em recordo del món, hòrrid indret,
i anar damunt del pit les mans creuades,
castos els ulls, vora el sumís nasset!

ROMANÇ DE SANTA LLUCIA

J. M.ª DE SAGARRA

Perquè avui es Santa Llúcia,
dia de l'any gloriós,
pels volts de la Plaça Nova
rondava amb la meva amor.
Anem tots dos a la fira,
amiga, anem-hi de jorn
que una mica de muntanya
alegri nostra tristor.
Comprarem grapats de molça
i una enramada d'arbós
i una blanca molinera.
i una ovella i un pastor.
Ho posarem, al migdia,
dins el nostre menjador,
i abans de seure a la taula
ens ho mirarem tots dos:
que una mica de muntanya
ens faci el menjar més dolç,
Perquè avui és Santa Llúcia.
dia de l'any gloriós,
tas paraules m'acudiren,
quan he vist la meva amor.

CANÇO DE COMIAT

T. GARCÉS

«Adéu, galant terra, adéu!»
adéu-siau, vinya verda,
flor seca del caminal
lledoner de bona ombreta.
Ja no m'assec al pedrís
ni em bressa la riera.
Adéu, galant terra. adéu.

Les lloses d'aquell bancal
son ombrejades i fresques.
Els lledoners de la font
han tret una fulla tendra,
i els ceps faran bon raïm
quan els oregi el setembre.
Adéu, galant terra, adéu.

Els ceps faran bon raïm
i llum víva les estrelles.
Vindran les nits de l'estiu,
la mar quieta i estesa
llambrant sota el cop dels rems,
tallada per la carena.
Adéu, galant terra, adéu.

Vindran les nits de l'estiu,
la tardó i la primavera,
les boires que baixa el cim,
el crit de les orenetes.
I sempre el respir del mar
i el batec de les estrelles.
Adèu galant terra, adéu!

Adéu, muntanya, pedrís,
paret blanca de l'església,
aigua clara de la font,
plata de les oliveres,
olor mullada dels horts,
estrella, riera, vela.
Adéu, galant terra, adéu.

5818/44

CANTICEL

J. CARNER

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;
per una vela en el mar blau
ceptre i palau.
Per l'ala lleu d'una virtut
mon goig daria,
i el tros que em resta, mig romput.
de joventut.
Per una flor de romaní
l'amor daria;
per una flor de romaní
l'amor doní.

CANÇO DE GRUMET

T. GARCÉS

Adéu, turons de Marsella,
ja se'n van els mariners.
Tost just hem issat la vela
es gira un oratge fresc.
Aquell pinar de la costa
deu ser ple de cants d'ocell;
si no sentim l'ocellada
ens duu romaní l'oreig.
Quin goig, de bon de-matí,
seguir la darrera estrella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera»
Infla't, vela; llisca, vela!
Com s'allunya la ciutat!
Guaita l'or clar de la platja
i a dalt de tot el cel clar.
Timoner, potser sospires?
l'enyorança t'ha punxat?
El gallaret llengoteja
i enjoia tota la nau.
Quin goig, cremant sobre els pals
el gallaret de la festa:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera».
Adéu, turons de Marsella!
adéu la noia i el pi!
No ens espanten les ventades
ni la boira de la nit,
Si el vent xiula entre les cordes
demà el mar serà ben llis.
A cada port ens espera
amorós, un llavi fi.
Quin goig, tornant de la mar,
el petó d'una donzella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera.»

EL GIRAVOLT DE MAIG

ARGUMENT

Som en una nit de primavera. Nit torbadora en la qual els sentits s'extravien i el pensament, sota la màgica de l'aire perfumat, les aures tèbies i el cel blau, vola enllà pel camí del desig, i cadascú somnia en il-lusions que s'escauen d'ésser a la part oposada de la realitat de cada dia.

Un breu preludi instrumental evoca l'ambient de l'obra, que queda encara accentuat per la cançó d'un pastor que passa amb el seu ramat:

Mes de maig,
mes de maig,
bella ès la rosa i verd el faig;
no se sap què tothom espera;
el mes de maig que s'adelera,
i del desig us sobta un raig.

La cançó va perdent-se al lluny i al cap d'un moment s'obre la cortina i ens trobem davant d'una pobra sala d'hostal muntanyenc, en ple segle XVIIIè.

Jovita i Marcó, mestressa i servent, respectivament, de l'hostal, van desgranant panotxes. Senten l'influència de la bella nit:

—Quina lluna clara!
—Quin airet tan fresc!

però segueixen la seva tasca, i s'esforcen de fer l'elogi de la vida a l'hostal. Uns badalls venen a trair-los i Marcó ha de confessar que

L'hostal em migra.
Res, ja se sap;
la primavera
fa rodâ el cap

i es daleix per ésser soldat. Jovita, per la seva banda, recorda que el seu pare era contrabandista i que el terrible lladre Perot de l'Armentera
que era aleshores
mig bon xicot

l'havía festejada. Aquest sí que fa una vida plena d'interès:

risc i follia
tothora a punt.
No com féu l'enze
del meu difunt!

No hi ha oficials ni escorta: aquest desori
és el senyor Arquebisbe qui el causà.
Tres canonges hi ha amb ell, un meritori
de la Cúria, el porrer i un sagristà.
De la visita pastoral en llista
posà, ans que d'altres, d'aquest poble el nom,
cercant un nebot seu seminarista
que va fugir, poc endevinen com.

Golferic en veure que és a ell a qui cerquen, sent acabar tota la seva resistència i es disposa a lliurar-se tot-seguit. La ballarina, en saber-lo seminarista i veure on havien anat a parar totes les ardideses de fa una estona, llença la seva rialla més crudel, i Jovita, la dona del bon seny, s'imposa a tots, i diu solemnialment:

Fieu-vos del meu seny: l'hostal en cria
Tot ha finat com cal. La gent ve aqui
la nit hi passa, cadascú somnia,
i en acabat reprèn el seu camí
Mireu, ja trenca el día
Somriguem-nos a l'hora de partir.

L'obra ja ha acabat. Manca només l'"adeu-siau" que els bons personatges es donen de molt bon cor i amb un enterniment adorable, tot iniciant un minuet:

GOL. En va el desig els nostres cors imanta
vers l'impossible bell que no ens escau.
PER. La matinada canta ja en l'afrau.
ROS. Dolç engany d'una nit, adeu-siau.
GOL. Adeu-siau, Rosaura l'encisera.
ROS. Torni a ta vida la perduda pau.
JOVI. Adéu, Perot, sigues feliç al cau.
PER. Força anants i vinents, bella hostalera.
Tots. Diguem-nos, bons amics, adeu-siau.
JOV, Sense retret i sense melangia
tornem als bons afers.
ROS. Al bell palau
PER. Al lliure bosc.
GOL. A santetat suau.
JOV. Tornem... on érem, sense més follia.
ROS. Un giravolt només i adeu-siau.

DE LA "LLIGA D'ASSOCIACIONS DE MUSICA"

CONCERT INAUGURAL DEL CURS VIII

REPRESENTACIÓ DE L'ÓPERA CÓMICA EN UN ACTE,
LLIBRE DEL POETA CARNER, MÚSICA DEL MESTRE TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

PRECEDIDA D'UN

RECITAL DE CANÇONS

DEL MESTRE EDUARD TOLDRÁ, A CÁRREC DE
M. PLANTADA — C. CALLAO — E. VENDRELL

TEATRE FORTUNY

DILLUNS 12 DE NOVEMBRE DE 1928 :: A LES DEU DE LA NIT

GRÀFIQUES NAVAS — REUS

3220/3.1

PROGRAMA

I

CANÇO DE L'AMOR QUE PASSA. .. T. Garcés
ROMANÇA SENSE PARAULES .. .. .. J. Maragall

M. PLANTADA

ELS ALBERCOCS
I LES PETITES COLLIDORES .. .. J. Carner
A MUNTANYA .. .. « «
CANÇÓ DE VELA .. .. J. M. de Sagarra

C. CALLAO

MENTA I FARIGOLA .. .. J. Carner
ROMANÇ DE SANTA LLUCIA .. .. .. J. M. de Sagarra

M. PLANTADA

II

CANÇÓ DE COMIAT .. .. T. Garcés
CANTICEL .. .. J. Carner
CANÇO DE GRUMET .. .. T. Garcés

E. VENDRELL

Pianista acompanyant: J. CAPDEVILA.

Descriu Perot, com conegué la ballarina:

Una nit
vaig parar entre els pins una carrossa;
ella hi era, amb un comte remollit.
Un brau rescat ell va pagar tot d'una;
el posat a Rosaura va ser lleu;
ballar per a mon goig al clar de lluna
i dar-me una besada per adéu.

L'escomesa brutal de la realitat deixa Golferic esmaperdut i la seva personalitat de seminarista guanya una mica de terreny dintre d'ell mateix. L'escena queda sobtada per l'agitadíssima aparició de Corbetó, lladre de la colla de Perot:

Perot, Perot,
corre ens importa.
Puja pel sot
gent, una escorta.
Perot, Perot,
campi qui pot.
Ja m'ho temía;
alguna espía
que ens ha traït
La companyía
juntem d'un crit!
Sort negra
i esquiva!
La tropa
ja arriba!
I són a trompons!
Fins duen canons!
Són colla
que espanta!
Són trenta,
quaranta!
I més pel camí
en deuen venir
Son trenta, quaranta,
fan fressa, fan planta,
vuitanta, noranta,
i ja són aquí!
Fi trista
i eixorca!
Els jutges
la forca!
Primer sé estimbat
per un espadat!
Ai Verge del Carme,
volgueu empararme!
Tu salva, Perot,
el nostre escamot!
Prou cares parades,
prou cames segades.
Són homes, al cim!
Són homes, fugim!

Perot reacciona i torna a ésser el lladre famós

Res de fugir, minyó, que ara em vui plaure
a esgarrifar la terra!

i organitza desseguida la defensa. Jovita s'indigna de què vulgui malmetre-li l'hostal. Rosaura crida i Golferic s'encomana al cel. En mig de l'aldarull, Jovita s'adona de què a baix hi ha en Marcó i el crida; ara ho sabrem tot.

El lladre secundari entra "amb una tranquilitat imposant, que tot-seguit comunica a tots":

No xiscleu. No crideu a la partida.
L'alarma ha estat inútil, per ma fe.

Insinua els seus afectes per Rosaura, i aquesta es sent tota torbada i fa esment dels seus afanys místics. Golferic segueix absolutament inflamat:

Perquè un somni d'eterna infantesa
a la tanca espinosa us atreu?
O mon dolç lliri blanc de puresa,
hi ha misteris que vós no sabeu.
El dels ulls que s'acluquen i es donen,
el dels braços que es troben sobtats,
el dels llavis, que en d'altres es fonen,
l'encantària dels senys naufragats.
Ah, bandera d'amor desplegada
vostre cor faci ardent i després!

Davant d'unes manifestacions tan arborades, Rosaura que no pot deixar d'ésser maliciosa, li demana:

—Heu amat, cavaller?
— Cap vegada;
per a vós s'ha guardat el meu bes.

Ella s'extremeix i s'allunya de Golferic. Aquest es desespera i Rosaura, ja interessada en l'aventura, quan veu que el galant resta excessivament atuït, ella es commou, i es mostra enternida, cosa que serveix per enardir a Golferic i per tornar ella a les veleitats místiques. Golferic se li agenolla als peus:

Dolçor divina! Rosaura meva,
Baume sonor, Rosaura, amor!

La malicia de Rosaura remarca desseguida:

agenollar-se; — quin inexpert!

Golferic l'escomet decididament i quan després de breu persecució, pot abastar-la, se sent que ve algú. Golferic resta desolat de perdre el bé que ja es veia a les mans i Rosaura, a la qual no deixava de plaure aquesta escomesa, no sap estarse d'un

Quina llàstima, vès!

Els qui han interromput l'escena són Jovita i Perot. Extremiment de la dansarina en veure el lladre. Però aquest és bona persona i tranquilitza els concurrents. Reconeix a Rosaura i canta les seves famoses gestes galants. Golferic, en veure qui és la que fins aleshores havia encès la flama del seu amor puríssim, ha de dir:

Ah, de tots mos afanys, quina destroça!

III

Representació de l'òpera còmica en un acte, lletra del poeta JOSEP CARNER, música del mestre EDUARD TOLDRÁ,

EL GIRAVOLT DE MAIG

INTÉRPRETS

ROSAURA, ballarina .. .. M. PLANTADA
JOVITA, hostalera.. .. .. C. CALLAO
GOLFERIC, seminarista en posat de cavaller .. .. E. VENDRELL
PEROT DE L'ARMENTERA, lladre de camí ral.. .. .. C. GIRALT
MARCÓ, servent de l'hostal .. .. J. BARRABÉS
CORBETÓ, lladre de la colla de Perot .. .. V. CAPDEVILA
LA VEU D'UN PASTOR.

DIRECCIÓ MUSICAL:
MESTRE TOLDRÁ

Direcció escènica: ENRIC GIMÉNEZ

FIGURINS I DECORAT
XAVIER NOGUÉS

L'escena evoca una pobra sala d'hostal muntanyà al segle XVIII.

3611/5

CANÇÓ DE L'AMOR QUE PASSA

T. GARCÉS

A l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven:
l'una té la trena d'or,
l'altra és bruna i soleiada,
la més xica du la llum
dels estels a la mirada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales,
La primavera ha arribat
i el cel és color de plata.
Els crits dels ocells són curts
i espessos com la pinassa.
La veu de les noies és
ondulant com una flama.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Si un sospir sembla l'oreig,
el cant fa remor d'onada
i l'aire és més fresc i fi
que l'arena de la platja.
Rera el taronger hi ha el mar
i el cant fa remor d'onada.
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
Les donzelles van cantant
amb una veu prima i clara,
la riera s'ha aturat
per escoltar la tonada.
Les noies criden l'amor
mentre la tarda s'escapa
Amor passava de llarg,
amor,
rialles i fressa d'ales.
La trena, el llavi, l'esguard
s'encenen sota les branques.
Primavera va dictant
la musica i les paraules:
a l'ombra d'un taronger
tres minyonetes cantaven.
amor no passis de llarg,
amor,
posa un bes a cada galta.

ROMANÇA SENS PARAULES

(J. MARAGALL)

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc
hi beu una joveneta,
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensemps
i al cap d'avall s'ennuega.
Tots es posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en breçol dins la caseta,
al sentir aquell burgit,
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romança sens lletra.

menja amb una esgarrapada,
treu el fetge i perd la nit!
I en sê a la pallissa
un gos se t'aquissa;
a la lluriguera
la tropa t'espera;
vora del torrent
reps del sometent;
i a ciutat hi ha un jutge
dels més saberuts
que el paper ja embruta
amb els ets i uts.

Dóna ordres als seus companys de fermar les bèsties, i ja no pot més. Te dolor a la cuixa i la seva suprema aspiració d'aquella nit és de veure si podrà dormir pla:

Jovita, que ha oït el galopar dels cavalls, surt a inquirir què passa, i quan s'adona de que és Perot, no pot estar-se d'expressar la seva sorpresa i satisfacció.

Avui en tu pensava justament.
Arribes d'una mena de manera
com si t'hagués cridat mon pensament.

Amorosida, afegeix:

Te'n recordes, Perot? Jo era fadrina,
però tu ja tiraves per mal cap,
Jo vaig triar la vida més tranquila;
tu el córrer foll. Qui ho encertà?

Naturalment, Rosaura creu en aquell moment que qui ho encertà fou el que tingué "mal cap". Però Perot també te aquella nit les seves aspiracions, i davant la pregunta de Jovita, vacil-la:

Qui ho sap?
Et soc franc... un hostal és una vinya

Cadascú insisteix. Ella s'exalta lloant la vida arriscada i Perot troba tots els encants en la vida tranquila de l'hostal. Tots dos estan enternits i en el seu entusiasme, Jovita canta la cançó de Perot i aquest, la de l'hostalera. L'escena acaba anant-se'n els dos personatges, mig abraçats cap el terrat.

Torna Golferic, extàtic, amb una branca florida a la mà. El seu anhel és tan pregon, que venç la seva timidesa, i tusta a la porta de Rosaura i crida amorosament. La ballarina resta sorpresa de veure que coneix el seu nom. Comença el gran "duo" previst. Rosaura li pregunta si era ell qui cantava i el galan respon, mig vergonyós, afirmativament. Parlen de la seva partida, i en demanar Rosaura on anirà el cavaller, aquest, amb una fermesa insospitada, respon categòricament: Seguiré vostres víes
i fins que aneu amb mí, jo aniré amb vós.

Oh, si em sembla que em mira i em parla
quan l'afany és en mi tan pressós!
Deu-me un bell corser blanc per raptar-la
i un mantell prou folgat per tots dos.
I aquest nom, aquest nom que em restaura,
que el veneri i el lloi tothom;
Rosaura, Rosaura, Rosaura, Rosaura,
lluna i música i mel en un nom.

A Jovita li sembla estrany que totes aquestes coses tan belles no se li acudin al cavaller quan te la dama al davant.

—Es la nit, són els arbres i són les estrelles,
que a aquell qui no gosa li ensenyen un cant.

L'hostalera, amb la seva experiència en afers sentimentals i amb evident simpatía per la gentil parella, li insinua que potser el mellor sería de donar un tust a la porta de Rosaura. Golferic decideix... prendre la viola i dedicar una serenada a la seva amor, cosa a la qual es disposa tot seguit.

Quan el seminarista ha eixit, surt Rosaura. Comença de parlar somniosament i, en veure l'imatge de la Verge, inicia la seva oració, la qual és replicada des del defora per la serenada de Golferic, en un dels moments més bells de l'obra.

De sobte, hom sent galopar cavalls i la dansarina, temerosa, fuig a la seva cambra.

Apareix Perot de l'Armentera, que s'ha enfilat per la paret fins al terrat. El poeta ens descriu el personatge com "un bandit tremendament convencional, amb barba negra, cara de ferocitat exagerada i mitja dotzena de pistoles a la cintura". Les seves primeres paraules són d'una indignació vers el seu ofici, que fan escruixir:

Remaleïda sort, maleitsiga!
Set hores de camí per mal indret,
i penja i socarrima set pagesos
sense trobâ a ningú ni un xinxonet!
Això de fer de lladre, ja ni et dóna
per espardenyes; i diría prou,
si no fos que la gent de pagesía
mai no respecta un lladre que no es mou.
Malviatge el fer de lladre!
De tres bales consentit,

ELS ALBERCOCS I LES PETITES COLLIDORES

J. CARNER

Diu Iris a Myrtila:
—Oh amiga, jo no sél...
Tants albercocs hi deixes
damunt l'albercoqué?

—Oh Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentî l'or alegre
com raja boca endins.

Mes el mal temps arriba
i a prop el flam furient
jo sento en la teulada
dansar teules i vent

i em plau que nostra mare
veient-nos entristits
i com freguem els nassos
i com bufem els dits

ens dugui riolera,
quan cau la neu a flocs,
un pot de confitures
de préssecs o albercocs.

A MUNTANYA

J. CARNER

Allí dalt de la muntanya
tot el bé de Déu hi tinc:
Les roses de quatre en quatre
i els clavells de cinc en cinc,
l'estimada a la finestra,
l'ovella amb l'esquellirnc;
per rellotge, el sol que toca
a cada hora un greny d'afrau;
el pollancre per la fressa,
i l'alzina per la pau;
i per gaudi, cada núvol
ala-estés com una nau;
per jaç d'or una pallissa,
per llumenera un estel;
per finestra que no es tanca
un retall tot blau de cel;
i per criats que em despertin
un quiquiriquic i un bel.
Allí dalt de la muntanya
tant en l'aire, tot hi és:
la riquesa ben colgada
perqué l'home la fangués;
l'alegria entre fretures
com rosada entre esbarzers;
la salut entre l'orenga
i les flors de penical;
aterrat amb creus de palma
el dimoni en un fondal
i Nostre Senyor de vora,
estadant del pis de dalt.

CANÇÓ DE VELA

J. M.ª DE SAGARRA

Arrenca el gep flexible de la onada
canta la boira, xiula el bufarut,
ens esquitxa un ruixim d'aigua salada
i grinyolen els dintres del llagut.
Ai qui pensa en l'amor
o mar sonor!
ai qui pensa en l'amor!
Enllà tenim les costes oblidades,
enllà hi ha el poble blanquinòs, suau,
i el llagut vinga salts i patacades
en mig del gran deliri verd i blau.
A terra hi hem deixat coses marcides
dels nostres sentiments i voluntats
i ara es van aclarint les nostres vides
com els serrells d'escuma platejats.
Allà hi ha el neguiteig del nostre viure
les punxes a l'aguait de nostre pell,
ara els neguits són coses de per riure
dintre el llagut que va tot de gairell.
Au... canta, mariner, xiscla ventada...
no perdi prou el teu delit valent;
infla't vela, remunta aigua salada,
sacceja'ns brutalment.
Saccejan's brutalment, o mar sonor!
Esmicola les penes de l'amor.

MENTA I FARIGOLA

J. CARNER

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Una vella,vella,
Com un pergamí.
Al nas les ulleres,
a la mà el mitjó,
Surt a la finestra
guaita l' horitzó.

I com cada dia,
en instant parell,
la vella gemega
pregant pel donzell
que a tretz' anys l'aimava.
tretz' anys ¡ Si era ahî!

Menta, farigola,
ruda i romaní.

Jovita li recomana encara el repòs, i no sap estar-se, una mica encuriosida, de preguntar-li si s'ha fixat en el bell cavaller, company seu d'estada a l'hostal. Indignació de Rosaura, que referma les seves aspiracions místiques. El diàleg acaba gentilment:

—Bona nit. Déu us doni son pregona,
i en trencar l'alba, joia matinal.
—I a vos, senyora, un àngel a l'espona
i un àngel al capsal.

Rosaura s'ha retirat i Jovita es disposa a fer el mateix, quan apareix Golferic, trasbalsat també per l'influència de la primavera i tan propici a creure en qualsevol fet meravellós, que també li cal preguntar qui era que ha cantat la cançó de Maig i d'on ve el perfum de violes, i sospira i pressent esdeveniments importants:

ah, la nit, dolça nit encantada!
Què m'espera? Tremolo. Per què?

Jovita, inconscient del trasbals d'aquests minyons, li recomana que descansi, i Golferic, ha d'exclamar, també:

Tinc el cor massa ple.
Ah, dinou primaveres seguides
sens haver conegut el secret
dels ocells refilant, de les flors mal dormides,
de les branques parlant-se en murmuri discret!

Després d'aquesta expansió, la timidesa i l'ensomni del seminarista es resolen en acció, i demana quan és que la bella dama se'n va, i quins camins segueix, i si te nuvi o marit, i el seu nom. En saber que es vol fer monja, el pobre cor de Golferic ja no pot més:

Hostalera, hostalera, impossible!
Oh, què és cas, hostalera, què és cas!
Ella sola a l'encant de sos ulls insensible?
Tancar-se, marcir-se, posar veu de nas.
Jo qui sap quines dèries tenía:
creia el món enganyós ple d'eculls.
Però el maig, que eixa nit és tot bes i harmonía,
rient em fa caure la vena dels ulls.
No vui que ella malversi les trenes
tot complint el seu vot glacial;
Vui que canti la sang en ses venes
i que enrosi la neu virginal.

Esclata la discussió. L'un es riu de les dèries del'altre, i Marcó diu, finalment, que ja en te prou d'hostal, i que se'n va.

Però, a tot això, l'hostalera recorda que cal tenir apariada la mula a trenc d'alba, per a Rosaura, la bella dansarina, i dóna ordres a Marcó. Això els fa comentar la presència també en l'hostal, d'un gentil cavaller. Fa tres díes que s'han trobat ací, i encara no s'han dit un mot, i això que

són una parella
no et pensis, que faria

Els dos interlocutors acorden que

No tenen arrencada
els nois d'avui en dia

després de lo qual es disposen a anar-se'n a dormir, cosa que fa Marcó.

Ix Rosaura, famosa ballarina, a temps de cridar l'hostalera, i li demana quina hora cau. L'encís de la nit la te trasbalsada i se sent disposada a interpretacions meravelloses de qualsevol fet normal. L'encisa aquella pau guaridora i el so d'unes campanes, i pregunta com poden produir-se aquestes coses delicioses. L'hostalera contesta amb molta naturalitat i sense comprendre què passa a la ballarina. L'aconsella de descansar i Rosaura exclama:

Tinc el cor massa ple!

i explica de seguida el seu afany d'aquell moment:

Ah, sê, oculta, secreta, l'amada
de Jesús, en el clos d'un convent!
Ser novicia, cantar i anar blanca
sols per Jesús; tenî un llitet petit;
treure l'aigua del pou vora una branca
de llimoner florit;
amenaçâ el dimoni, si us arriba
tal volta a anguniar
amb el rosari de pinyols d'oliva
que ha fet un ermità;
senyar-me tres vegades
si em recordo del món, hòrrid indret,
i anar damunt del pit les mans creuades,
castos els ulls, vora el sumís nasset!

ROMANÇ DE SANTA LLUCIA

J. M.ª DE SAGARRA

Perquè avui es Santa Llúcia,
dia de l'any gloriós,
pels volts de la Plaça Nova
rondava amb la meva amor.
Anem tots dos a la fira,
amiga, anem-hi de jorn
que una mica de muntanya
alegri nostra tristor.
Comprarem grapats de molça
i una enramada d'arbós
i una blanca molinera.
i una ovella i un pastor.
Ho posarem, al migdia,
dins el nostre menjador,
i abans de seure a la taula
ens ho mirarem tots dos:
que una mica de muntanya
ens faci el menjar més dolç,
Perquè avui és Santa Llúcia.
dia de l'any gloriós,
tas paraules m'acudiren,
quan he vist la meva amor.

CANÇO DE COMIAT

T. GARCÉS

«Adéu, galant terra, adéu!»
adéu-siau, vinya verda,
flor seca del caminal
lledoner de bona ombreta.
Ja no m'assec al pedrís
ni em bressa la riera.
Adéu, galant terra. adéu.

Les lloses d'aquell bancal
son ombrejades i fresques.
Els lledoners de la font
han tret una fulla tendra,
i els ceps faran bon raïm
quan els oregi el setembre.
Adéu, galant terra, adéu.

Els ceps faran bon raïm
i llum víva les estrelles.
Vindran les nits de l'estiu,
la mar quieta i estesa
llambrant sota el cop dels rems,
tallada per la carena.
Adéu, galant terra, adéu.

Vindran les nits de l'estiu,
la tardó i la primavera,
les boires que baixa el cim,
el crit de les orenetes.
I sempre el respir del mar
i el batec de les estrelles.
Adèu galant terra, adéu!

Adéu, muntanya, pedrís,
paret blanca de l'església,
aigua clara de la font,
plata de les oliveres,
olor mullada dels horts,
estrella, riera, vela.
Adéu, galant terra, adéu.

5883/14

CANTICEL

J. CARNER

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;
per una vela en el mar blau
ceptre i palau.
Per l'ala lleu d'una virtut
mon goig daria,
i el tros que em resta, mig romput.
de joventut.
Per una flor de romaní
l'amor daria;
per una flor de romaní
l'amor doní.

CANÇO DE GRUMET

T. GARCÉS

Adéu, turons de Marsella,
ja se'n van els mariners.
Tost just hem issat la vela
es gira un oratge fresc.
Aquell pinar de la costa
deu ser ple de cants d'ocell;
si no sentim l'ocellada
ens duu romaní l'oreig.
Quin goig, de bon de-matí,
seguir la darrera estrella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera»
Infla't, vela; llisca, vela!
Com s'allunya la ciutat!
Guaita l'or clar de la platja
i a dalt de tot el cel clar.
Timoner, potser sospires?
l'enyorança t'ha punxat?
El gallaret llengoteja
i enjoia tota la nau.
Quin goig, cremant sobre els pals
el gallaret de la festa:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera».
Adéu, turons de Marsella!
adéu la noia i el pi!
No ens espanten les ventades
ni la boira de la nit,
Si el vent xiula entre les cordes
demà el mar serà ben llis.
A cada port ens espera
amorós, un llavi fi.
Quin goig, tornant de la mar,
el petó d'una donzella:
«no hi ha lliri sense flor
ni barca sense bandera.»

EL GIRAVOLT DE MAIG

ARGUMENT

Som en una nit de primavera. Nit torbadora en la qual els sentits s'extravien i el pensament, sota la màgica de l'aire perfumat, les aures tèbies i el cel blau, vola enllà pel camí del desig, i cadascú somnia en il-lusions que s'escauen d'ésser a la part oposada de la realitat de cada dia.

Un breu preludi instrumental evoca l'ambient de l'obra, que queda encara accentuat per la cançó d'un pastor que passa amb el seu ramat:

Mes de maig,
mes de maig,
bella ès la rosa i verd el faig;
no se sap què tothom espera;
el mes de maig que s'adelera,
i del desig us sobta un raig.

La cançó va perdent-se al lluny i al cap d'un moment s'obre la cortina i ens trobem davant d'una pobra sala d'hostal muntanyenc, en ple segle XVIIIè.

Jovita i Marcó, mestressa i servent, respectivament, de l'hostal, van desgranant panotxes. Senten l'influència de la bella nit:

—Quina lluna clara!
—Quin airet tan fresc!

però segueixen la seva tasca, i s'esforcen de fer l'elogi de la vida a l'hostal. Uns badalls venen a trair-los i Marcó ha de confessar que

L'hostal em migra.
Res, ja se sap;
la primavera
fa rodâ el cap

i es daleix per ésser soldat. Jovita, per la seva banda, recorda que el seu pare era contrabandista i que el terrible lladre Perot de l'Armentera

que era aleshores
mig bon xicot

l'havía festejada. Aquest sí que fa una vida plena d'interès:

risc i follia
tothora a punt.
No com féu l'enze
del meu difunt!